

Vischnaunca Lumnezia

RAPPORT ANNUAL 2025

Rapport dil president communal	1 - 3
Activitad politica	4
Departament presidial, administraziun, segirtad publica, finanzas, taglias	5 - 11
Departament educaziun	12 - 14
Departament cultura	15
Departament traffic, ovras publicas, ambient	16 - 17
Departament fatgs da baghegiar	18 - 19
Departament agricultura	20
Departament forestalesses	21 - 24
Departament turissem, svilup d'economia	25 - 26
Engraziament e proposta	27
Funcziunaris	28
Collaboraturs	29 - 30
Quen annual e rapports da revisiun	annexa tier il rapport annual, document separau

FOTOGRAFIAS

- Mattias Nutt
- Fundaziun da cultura Lumnezia
- Scola Lumnezia
- Schefs dils departaments communal

IMPRESSUM

Contribuziuns dils departaments communal: Il mintgamai schef dil departament
Contribuziuns generalas: Administraziun communal

Editura Vischnaunca Lumnezia
7144 Vella

Layout e squetsch Vischnaunca Lumnezia
7144 Vella

PLAID INTRODUCTIV

Nossa Lumnezia

Caras convischinas, cars convischins

Sils cuolms bein marvegl cumpar' il sulegl, sclarescha l'entira vallada, dedesta migeivel il mund ch'ei en sien, dedesta luscheina e cant triumfal. Dorescha l'entira Lumnezia!

Igl onn 2025 ei staus per nossa vischnaunca Lumnezia in onn da svilup cuntinuau, marcaus da responsabladad, decisiuns impurtontas ed in ferm sentiment da cuminonza. Cun il rapport annual lein nus dar a Vus in'investa transparenta en las activitads digl onn vargau ed il medem mument mirar anavon sin temas e svilups centrals.

Nossa vischnaunca ei era stada confruntada igl onn 2025 cun differentas sfidas. La segirtad d'ina sviluppaziun finanziaria persistente, il manteniment ed il svilup dall'infrastructura sco era la promoziun dalla qualitat da viver en tuttas fracziuns ein restadas incumbensas centralas. Igl ei reussiu a nus da promover projects impurtonts e tuttina mantener ina basa solida dallas novitads finanzialas.

La Lumnezia secumpona d'ina cuntrada natirala e culturala unica – quei iert prezios vala da preservar e da nezegiar cun vesta al futur.

La coesiun sociala ei e resta il fundament da nossa vischnaunca. Numerusas occurrenz, novitads ed engaschaments voluntaris han mussau era igl onn vargau, con viva e solidara che nossa veta communabla ei. Quei cooperar emplenetscha mei cun gronda fidonza.

Miu engraziament va a tuts quels che s'engaschan per il beinstar da nossa vischnaunca. Allas collaboraturas ed als collaboraturs dall'administraziun communal, als commembers dalla suprastanza communal ed allas cumissiuns, allas uniuns sco era a tuttas habitontas e tuts habitonts che contribueschan cun lur engaschament al svilup positiv dalla Lumnezia.

Communablamein mirein nus anavos sin in onn reussiu e sevolvin cun fidonza e forza en il futur.

Cordialmein

Vies president communal Daniel Solèr

Lein mirar comunablamein anavos

Suandontas midadas ha ei dau tier il persunal communal.

- Pia Giger-Alig (60%). Entschatta da lavur igl 01. d'avrel 2025
- Celine Deplazes (100%). Entschatta da lavur igl 01. da zercladur 2025
- Ana Margarida Fernandes Marques Moreira en pensum per ura. Entschatta da lavur igl 01. da mars 2025
- Mattias Arpagaus (100%). Entschatta da lavur igl 01. da zercladur 2025
- Fridolin Caminada (80%) naven digl 01. da mars 2025
- Robert Lang (80%). Alzament dil pensum da lavur sin 100%
- Sandra Albin (30%) Entschatta da lavur igl 01. da zercladur 2025
- Nicole Dahmen en pensum per ura. Entschatta da lavur igl 01. da zercladur 2025
- Fabio Crivelli (100%) Entschatta da lavur igl 01. da november 2025
- Jose Emidio Pontes Machado (100%) Entschatta da lavur igl 01. da settember 2025
- Marco Jemmi (80%) Entschatta da lavur igl 01. da settember 2025
- Remo Bühler (80%) Entschatta da lavur igl 01. d'avrel 2025

La suprastanza communal ei seradunada a 22 sesidas. Denterauter tractandau 300 fatschentas. Suandont entginas fatschentas ch'ei vegnidas deliberadas dalla suprastanza communal.

- Seconstituiziun e repartiziun dils departements cun reglar las substituiziuns
- Elecziuns complementaras per cumissiuns vertentas e nominaziun cumissiuns novas
- Elecziun dils commembers dil stab directiv communal
- Surdada divers tagls da lenna
- Approbaziun dil programm da lavur 2025 pigl uffeci forestal
- Approbau la convegno da prestaziun 2025-2028 denter la vischnaunca ed igl uffeci cantunal per uaul e prighel da natira
- Diversas damondas da baghegiar
- Revisiun parziala dil reglament da salarisaziun per la suprastanza communal
- Decisiun davart la compra dalla parc. 8168 a Vattiz/Resgia
- Decisiun davart il project halla Open Air Lumnezia a Degen/Turatscha e leutier il contract dretg da baghegiar
- Affittaziun alps e pastiras dalla vischnaunca
- Prolungaziun dil decret per ina zona da planisaziun dil territori communal
- Elecziun dil geometer communal
- Surdada incarica per ina studia davart la pusseivladad da colligiar la serenera Siglinas cun la serenera Turatscha
- Visada dalla convegno da prestaziun denter la vischnaunca e la Societad Ovra electrica Lumbrein per lavurs administrativas
- Decisiun sanaziun dils stabiliments dall'Alp Sezner
- Decisiun davart la compra dall'immobiglia sin parc. 4235 a Vella/Davos Caplan
- Contribuziun per abonnaments da skis per ils affons da scola
- Approbau convegno da prestaziun denter la Fundaziun da cultura e la vischnaunca
- Project PumpPark Cuschnaus
- Rempar d'ustanza pigl ual da Clasal a Vignogn
- Perimeter Via Resgia a Vattiz
- Illuminaziun publica els vischinadis da Vella, Vignogn e Lumbrein
- Project collectiv SIE per la sanaziun dalla via d'uaul Ritta a Tersnaus
- Sanaziun plazzas da giugs a Vella e Suraua
- Diversas sanaziuns vias communalas
- Surdada lavurs da planisaziun suosta da posta Nossadunna e lavurs d'impressari per l'illuminaziun publica a Lumbrein
- Manteniment provediment d'aua Sogn Giusep a Vrin
- Manteniment santeri Sogn Gudegn a Degen e Lumbrein
- Via da meglieraziun Davos Munts – Sum Crap
- Diversas lavurs Alp Ramosa
- Sanaziun scaldament ell'anteriura casa communal a Degen
- Augmentaziun taxas da hosps per igl 01. da schaner 2026
- Project d'emprova per l'avertura dil menaschi dallas pendicularas da Vella a Triel
- Tgira d'uaul giuven Uaul da Fiugs a Lumbrein
- Surdada lavurs sanaziun Alp S. Carli a Morissen
- Project engrondiment spazi da magasin a Davos Munts

- Surdada lavurs rasada da crappa vias communalas e vias da meglieraziun
- Surdada lavurs canaster da lenna via d'alp Parvalsauns – Ramosa
- Project local da giuventetgna egl anteriur local da pumpiers Sentupada a Vignogn
- Discussiun e decisiun tier ils cuosts pendants e dalla collaboraziun futura cull'Axiens Infoma Svizra SA
- Surdau incarica planisader dalla revisiun parziala en connex cul project "Valurisaziun parcadi Zignaus" a Vella
- Sanaziun Via Cuolm Silgin
- Elecziun cumandant da pumpiers, vice-cumandant, cau da material e nominaziun cumissiun da pumpiers
- Approbaziun formala revisiun parziala project Cascharia a Lumbrin
- Surdada da lavurs sanaziun parziala Sentupada a Vignogn
- Surdada lavurs project access curtgin Casa d'Angel a Lumbrin
- Surdada redacziun plan da menaschi digl uffeci forestal
- Approbau rapport e quen annual 2024 per mauns dalla radunonza communal
- Discussiun e decisiun project habitaziun anteriura casa communal a Vrin
- Occurenza da project infrastruttura da sport Bual a Vella
- Approbaziun rendament da quen final sanaziun Via Mulin a Vella
- Decisiun avertura supplementara traffic public urari da posta 2027/28
- Decisiun davart la purschida dalla palzza da glatsch a Vella
- Discussiun davart la nova carta da prighel
- Approbau preventiv communal 2026 per mauns dalla radunonza communal
- Affittaziun da funs vischinadi Lumbrin
- Decidiu per il nieb web-gis (geoportal)
- Avertura dalla via Crusch a Vrin
- Surdau lavurs d'inschignier sanaziun via da meglieraziun Spars-Bars el vischinadi da Vignogn
- Project sanaziun indrezs da produenzi centrala Schanaus Sut a Lumbrin
- Naturalisaziun Beatrix Purchart
- Viadis supplementars Vrin-Sogn Giusep egl urari da posta naven 2026
- Approbaziun project fossas comunablas santeri Tersnaus e Surcasti
- Surdau incarica per susteniment dall'administraziun communal alla Curia SA

In onn niev stat avon nus e cun el novas schanzas e sfidas per nossa vischnaunca.

Egl onn 2026 stein nus danovamein avon grondas incumbensas. Il progress economic sto cuntinuar, senza piarder ord egl las ragischs da nossa tradiziun ed ils basegns da nies ambient.

La protecziun e la promoziun da nossa identitad culturala e dil ferm sentiment da cuminonza vegn a menar nus vinavon era uonn. Nossa vischnaunca ei dapli che mo in liug geografic; ella ei in liug, nua che nus sesviluppein comunablamein, essan cheu in per l'auter e surprendein responsabladad.

In engraziament tut special sedrezza als commembers dalla suprastonza communal Daniel Blumenthal, Erwin Capeder, Gian Caduff e Martin Sgier per lur lavur nunstunclenteivla e per lur engaschi per che la Lumnezia creschi e prospereschi.

In cordial engraziament admittel jeu a tut nossas collaboraturas ed a nos collaboraturs ch'impundan di per di lur meglieras forzas. Quei engaschi per il bien da nossa vischnaunca ei il motor che porta nus vinavon.

Buca sco davos engraziel jeu a Vus, caras convischinas e cars convischins, per Vies sustegn. Ensemen havein nus dumignau fetg biaras caussas ed jeu sundel da buna speranza che las sfidas che spetgan vegnan buca da decuraschar nus. Anzi – ellas vegnan a far nus aunc pli fermes. Nossa cuminonza ei ina dallas meglieras fermezas che nus havein e sin quei astgein nus esser loschs.

Lein ir egl onn 2026 cun ina ferma coesiun e cun ferma voluntad da contonscher il meglier per nies avegnir.

Cun cordial engraziament e cun ils megliers giavschis per in onn 2026 plein success.

Cordialmein

Vies president communal Daniel Solèr

*Daniel Solèr,
president communal*

Morissen

VOTAZIUNS E RADUNONZAS

Votaziuns all'urna

09/02/2025 (federal), participaziun da votar 31%

- Iniziativa da responsabladad per igl ambient: 106 gie / 423 na

28/09/2025 (federal), participaziun da votar 43.85%

- Conclus federal dils 20 da december 2024 davart las taglias immobigliaras cantunala sin habitaziuns secundara: 485 gie / 257 na

28/09/2025 (federal), participaziun da votar 43.73%

- Lescha federala dils 20 da decmeber 2024 davart la cumprova electronica dall'identitad ed auters mied da cumprova electronics (Lescha e-ID, LFEID): 327 gie / 406 na

28/09/2025 (communal), participaziun da votar 44.17%

- Cumpra dall'immobilia nr. 6-108, parcella 4235, Davos Caplan a Vella per CHF 1'350'000.00: 559 gie / 146 na

30/11/2025 (federal), patricipaziun da votar 40.32%

- Iniziativa servetsch civic: 100 gie / 581 na

30/11/2025 (federal), patricipaziun da votar 40.15%

- Iniziativa per l'avegnir: 91 gie / 584 na

30/11/2025 (cantunal), participaziun da votar 39.51%

- Iniziativa paracurdada d'aur per commembers dalla regenza – na a la pensiun per vita duranta: 467 gie / 192 na

Radunonzas communalas

Vischinas e vischins ein vegni envidai a quater radunonzas communalas.

25 d'avrel 2025 (126 presents votants e votantas)

- Presentaziun ed informaziun davart il project "Valurisaziun dil parcadi Zignaus" parcadi pendicularas a Vella
- Approbaziun dalla revisiun parziala dil Reglament da salarisaziun dalla suprastanza communal
- Approbaziun dil project sanaziun dalla Via Resgia a Vattiz cun conceder il credit
- Approbaziun dil project sanaziun dils stabiliments dall'Alp Sezner a Vignogn cun conceder il credit
- Approbaziun dil project sanaziun via d'uaul La Ritta a Tersnaus cun conceder il credit
- Cumpra dall'immobiglia nr. 6-108, parcella 4325 Davos Caplan a Vella

08 d'uost 2025 (43 presents votants e votantas)

- Informaziun project transiziun Lumnezia entras las Ovras Zervreila SA
- Revisiun parziala engrondiment plaz da ballapei a Vella
- Approbaziun dil project engrondiment dil spazi da magasin a Davos Munts cun conceder il credit
- Rendaments da quens finals
 - Sanaziun dalla via da meglieraziun Sogn Gudegn – Chischagl (Vignogn – Degen)
 - Cumpra d'in vehichel communal per la rumida da neiv
 - Cumpra d'in auto cistiarna per il corp da pumpiers
 - Sanaziun dils parcadis, canalisaziun, lingias d'aua e lingias d'electricitad a Sur Val – Davos Munts

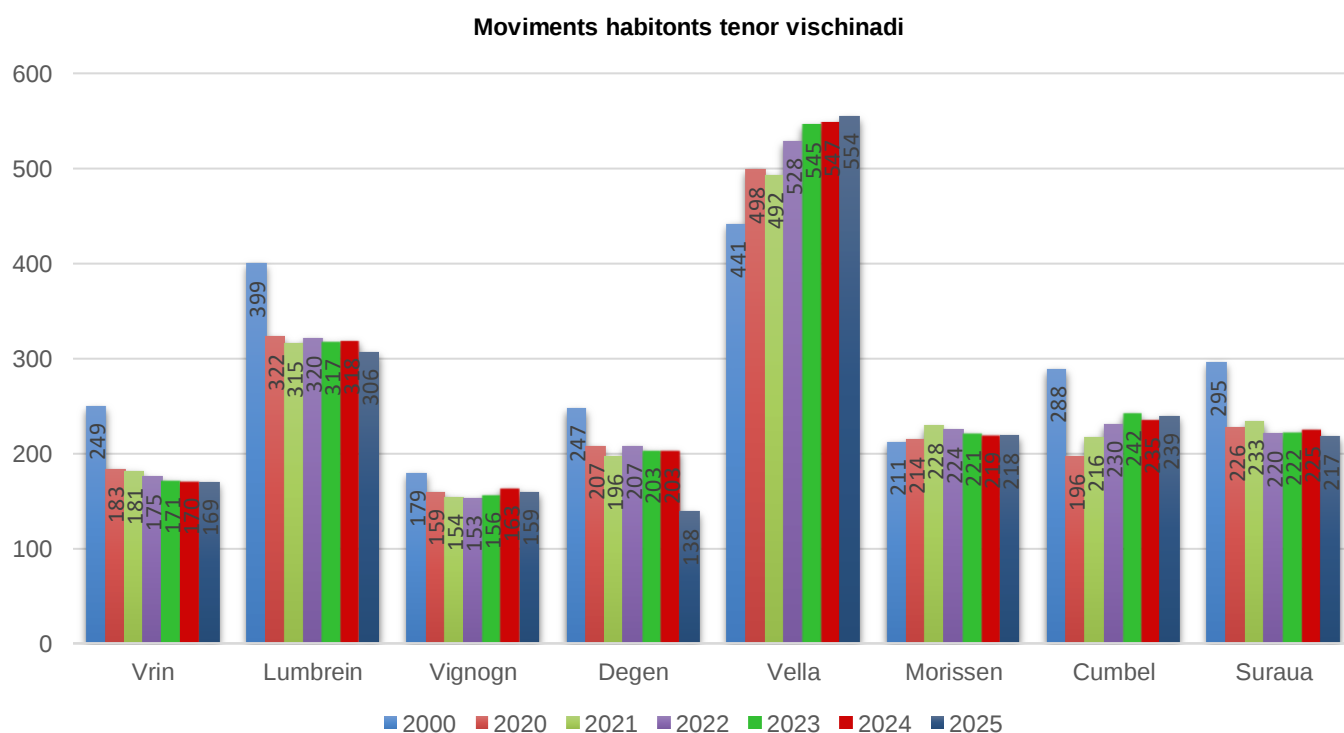
17 d'october 2025 (58 presents votants e votantas)

- Rapport e quen annual 2024
- Revisiun parziala plan da zonas e plan general d'allontanament d'aua project Cascharia Lumbrein
- Approbaziun dil project midada dall'anteriura casa communal da Vrin en ina habitaziun cun conceder il credit
- Rendament da quen final
 - Sanaziun provediment d'aua Lumbrein Vitg etapa 1 e 2

12 da december 2025 (57 presents votants e votantas)

- Preventiv dil quen annual 2026
- Fixar pei da taglia 2026
- Concessiun credit supplementar sanaziun Via Resgia a Vattiz
- Rendament da quen final
 - Sanaziun Via Mulin a Vella
- Naturalisaziun Beatrix Purchart

STATISTICAS DALLA CONTROLLA DA HABITONTS

Morissen

Naschientschas 2025

24-02-2025	Caminada Fabian, Lumbrein	19-06-2025	Solèr Lea, Vella
05-03-2025	Pelican Valentina, Vrin	19-06-2025	Winzer Moreno Arno, Cumbel
15-03-2025	Collenberg Helena Felicia, Lumbrein	15-07-2025	Furger Logan Leslie, Cumbel
16-04-2025	Lechmann Jan, Vella	22-07-2025	Demont Eneo, Vella
12-05-2025	Camenisch Pia, Morissen	04-08-2025	Muzlijaj Noel, Vella
21-05-2025	van der Bas Enea, Vignogn	15-09-2025	Alig Ayana, Vrin
10-06-2025	Arpagaus Gian, Cumbel		

Senioras e seniors dad 85 onns e dapli per 31-12-2025

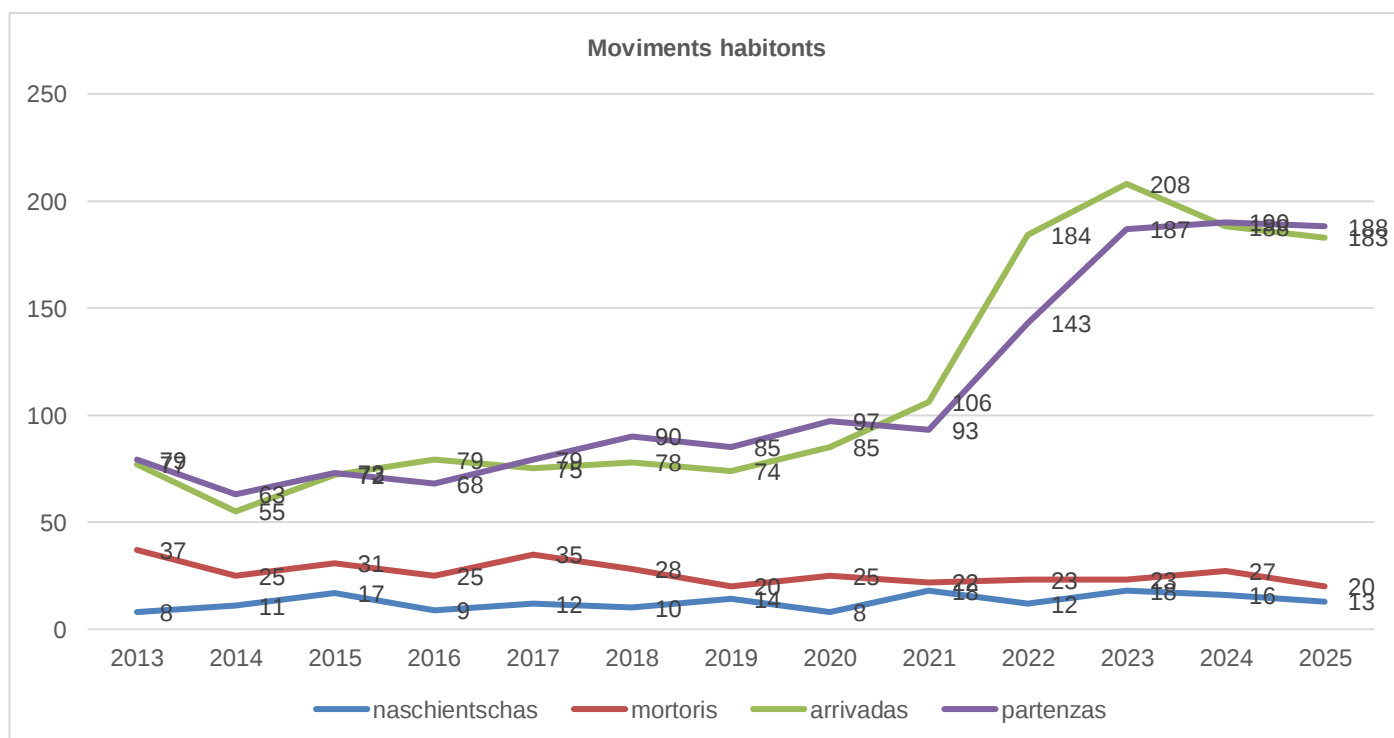
08-09-1924	Solèr-Caminada Maria Catrina, Vella	15-05-1936	Siegenthaler-Casanova Fernand, Vella
13-02-1927	Arpagaus-Tönz Ida Katharina, Vella	29-05-1936	Casanova-Arpagaus Georg, Vignogn
19-08-1927	Caduff-Elvedi Albert, Cumbel	15-06-1936	Brand-Hugelshofer Fritz, Vella
18-03-1929	Schmidt Rosina, Degen	24-08-1936	Gartmann-Casanova Anna Margaritha, Vignogn
20-03-1929	Casanova-Derungs Josefa Catrina, Vella	09-10-1936	Pelican-Casaulta Theresia, Lumbrein
14-05-1929	Degiori Pia, Vella	11-10-1936	Hossmann-Decurtins Jacob, Cumbel
19-05-1929	Vieli-Candinas Maria Imelda, Cumbel	01-01-1937	Andreoli-Derungs Josef Anton, Vignogn
05-09-1929	Solèr-Pelican Johann, Vrin	01-02-1937	Casanova Lorenz Vinzenz, Vignogn
18-01-1930	Campeol-Ducatel Laetitia, Peiden	13-03-1937	Caduff-Camiu Imelda, Cumbel
17-02-1930	Capaul Clara, Vella	19-03-1937	Casanova-Caminada Gabriel, Vella
12-11-1930	Lombris-Casanova Philippina, Vella	14-04-1937	Louman Hendrik, Cumbel
23-11-1930	Derungs-Job Katharina, Vignogn	30-05-1937	Caduff-Caviezel Augustin, Morissen
31-01-1931	Capaul-Capaul Marcella, Lumbrein	04-07-1937	Casanova-Derungs Silvio, Vignogn
12-03-1931	Solèr-Pelican Genoveva, Vella	07-07-1937	Caduff Margretha, Vattiz
18-05-1931	Projer-Lombris Vinzenza, Vella	08-07-1937	Casaulta-Sgier Anselm, Lumbrein
25-05-1931	Pelican-Caminada Maria, Vella	27-07-1937	Casanova-Arpagaus Ursulina, Vella
21-07-1931	Capaul-Cabalar Margretha, Degen	07-09-1937	Casanova-Blumenthal Christian, Vignogn
11-10-1931	Gross Paul, Uors	07-11-1937	Alig-Caminada Ida, Vella
06-01-1932	Solèr-Derungs Otto, Vella	08-11-1937	Caminada-Caviezel Franzina, Vrin
22-01-1932	Caminada-Casanova Rest Gieri, Vella	17-11-1937	Sgier-Camenisch Antonia, Vella
17-07-1932	Caminada-Caviezel Maria, Vrin	23-01-1938	Caminada-Caviezel Bernardetta, Vrin
03-10-1932	Derungs Barla, Camuns	05-02-1938	Fasser Gertrud, Vella
22-10-1932	Arpagaus Maria, Uors	21-02-1938	Sauter-Riesen Margrit, Lumbrein
29-10-1932	Weishaupt-Caduff Alois, Degen	05-05-1938	Capaul-Capaul Glieci, Lumbrein
08-01-1933	Solèr-Derungs Maria, Camuns	22-06-1938	Casanova-Casanova Anna Dorathea, Vignogn
07-03-1933	Caviezel-Reinhard Johann Anton, Vrin	18-07-1938	Lombris-Casanova Johann Fidel, Vella
22-09-1933	Arquisch-Casanova Silvia, Vella	05-09-1938	Demont Marcella, Vella
23-04-1934	Capaul-Caminada Ursulina, Lumbrein	30-10-1938	Cavegn-Caminada Alois, Vella
26-04-1934	Casanova-Gartmann Alois, Lumbrein	19-12-1938	Casanova Maria Theresa, Vignogn
19-05-1934	Caduff-Elvedi Anastasia, Cumbel	15-01-1939	Caviezel-Caminada Christian Anton, Vrin
19-09-1934	Derungs Margretha, Camuns	26-01-1939	Capaul-Duff Anna Margaritha, Lumbrein
29-10-1934	Capaul-Caminada Ursula, Lumbrein	29-03-1939	Montalta Margaritha, Vella
11-11-1934	Elvedi-Caduff Martina, Vella	16-06-1939	Nelson-Caminada Maria Hedwig, Vrin
15-02-1935	Casanova-Brüllhardt Josef, Vignogn	09-08-1939	Kessler Alfred, Cumbel
30-05-1935	Tanno-Blumenthal Silvia, Vella	10-12-1939	Casanova-Capaul Gion Risch, Lumbrein
19-06-1935	Derungs-Blumenthal Alois, Vella	16-12-1939	Derungs-Caduff Pius, Surcasti
04-08-1935	Caviezel-Solèr Sep Fidel, Vrin	05-01-1940	Caviezel Emil, Vella
20-08-1935	Derungs Adolf, Morissen	21-01-1940	Cavegn Esther, Vella
13-09-1935	Blumenthal Elisabeth, Vella	17-02-1940	Caduff-Hossmann Bernardette, Cumbel
27-09-1935	Caminada-Casanova Thomas, Lumbrein	27-02-1940	Gherardi Giusep, Vella
14-11-1935	Caviezel-Caminada Turthè, Vella	05-03-1940	Riedi-Camenisch Luregn, Morissen
09-12-1935	Demont-Derungs Rest Cundrau, Vella	17-04-1940	Casanova-Sgier Rest Antoni, Lumbrein
13-12-1935	Caminada-Beer Helen, Vella	05-09-1940	Caduff-Camenisch Nicolaus, Vella
19-01-1936	Pelican Ursula, Vrin	24-09-1940	Andreoli-Caduff Clara, Vattiz
20-01-1936	Casanova-Arpagaus Maria Bernardetta, Vignogn	10-10-1940	Montalta-Blumenthal Mengia Barla, Cumbel
17-02-1936	Steinmann Ruth Johanna Katharina, Peiden	31-10-1940	Derungs-Tempini Luregn Giusep, Vella
29-02-1936	Cabalar Josef Andreas, Degen	01-12-1940	Capaul Josefa, Lumbrein
09-03-1936	Lerchi-Derungs Julia, Vella	07-12-1940	Casanova-Sgier Maria Rosaria, Lumbrein
21-04-1936	Capaul-Capaul Vendelin, Lumbrein	08-12-1940	Ackermann-Foppa Maria Johanna, Vignogn

Nos defuncts 2025

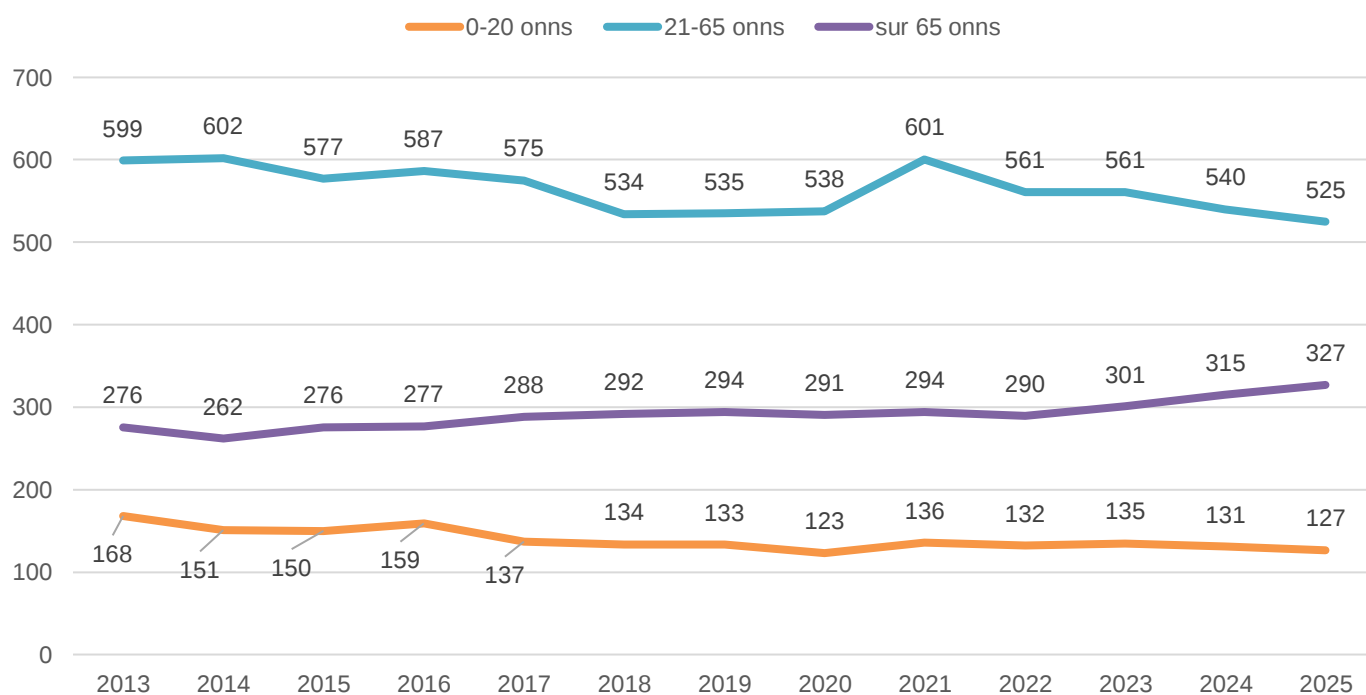
05-01-2025 Solèr-Wettstein Alexander, Lumbrein (*1948)
 06-02-2025 Caduff Alfred, Vella (*1936)
 14-02-2025 Projer-Lombris Gion Hasper, Vella (*1932)
 28-02-2025 Mont Maria Antonia, Vella (*1927)
 19-03-2025 Capaul-Gartmann Pius, Lumbrein (*1949)
 14-04-2025 Lombris-Lechmann Pius, Vella (*1937)
 28-04-2025 Pelican-Solèr Margreta, Vella (*1936)
 03-06-2025 Cavegn-Casanova Martin Giusep, Vella (*1940)
 18-06-2025 Gartmann-Camenisch Carli, Lumbrein (*1946)
 19-06-2025 Casanova-Laim Geli, Vattiz (*1952)
 19-06-2025 Casutt Franz Josef, Uors (*1950)
 20-07-2025 Blumenthal Angelina, Vella (*1934)
 04-08-2025 Caviezel Gion Giusep, Vella (*1938)
 13-08-2025 Gartmann Meinrad, Vella (*1947)
 21-08-2025 Derungs-Koller Balzer, Surcasti (*1955)
 01-11-2025 Collenberg-Caduff Walter, Cumbel (*1954)
 22-11-2025 Camiu-Lechmann Gion Antoni, Degen (*1946)
 04-12-2025 Cabalzar-Capaul Josefa, Vella (*1929)
 17-12-2025 Lombris-Cantieni Natalius, Vella (*1947)

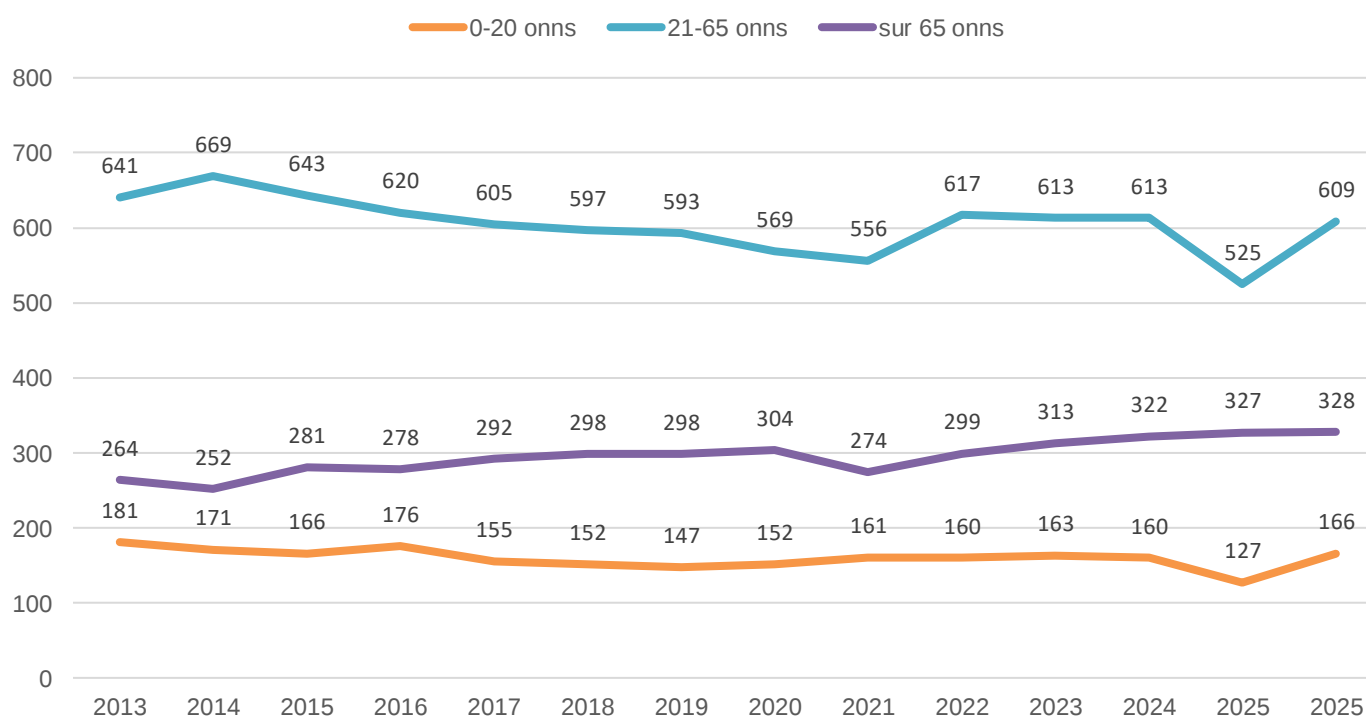
Baselgia, Sogn Giachen e Sogn Philipp

Dunnas tenor vegliadetgna per 31-12

Umens tenor vegliadetgna umens 31-12

SEGIRTAD PUBLICA

Onn da menaschi

Il 2025 ei staus in onn varient ed intensiv. Nus pumpiers essan vegni clamai per segidar en differentas situaziuns. Quei onn ha puspei inagada mussau ch'igl ei fetg impurtant da saver exercitar en tut las stagiuns e da tuttas uras. Igl ei era semussau che nus essan scolai ed equipai adequat a nos basegns ed enteifer nossa incumbensa sco corp da pumpiers dalla vischnaunca Lumnezia. A caschun dalla tscheina finala dil december ad Uors vein astgau mirar anavos sigl onn da menaschi. Tier da quellas caschuns astga la cumpignia buca muncar ed aschia vegn la collegialitad e la confidanza viers ils camerats en in seracass era rinforzada.

Intervenziuns

Durant igl onn da pumpiers 2025 essan nus vegni clamai entochen 10 gadas en differentes seracass pigns ni mediochers. Era en cass da prevenziun vegnin nus adina pli savens en accziun. Nus essan stai en accziun tier barschaments da petgas d'electricitad, spindrament d'in gat, malauras sco aua ni era vent. A tuts seracass havein nus saviu dar, grazia al bien equipament ed igl agir da mintga pumpier, damogn ed evitar entras quei donns pli gronds. Nossa atgna segirtad ei tier mintga intervenziun d'emprema prioritad. Secumprovai ein puspei inagada nos moduls cun different uorden da survetsch. Quei material che schischeva el vargau per ils locals da pumpiers entuorn ei ussa integraus en quels moduls. Ils pumpiers prestan mintg'onn era survetsch da pichet durant igl open air Lumnezia e diregian il traffic a caschun dil marcau Daniev annual.

Equipament da barschament d'uual e spindrament ord l'aua

Sin fundament dil niev concept cantunal tier barschaments d'uual e spindrament ord l'aua essan nus vegni equipai ora cun resti e capellinas adattadas per quels seracass en territoris grev accessibels. Ils exerchezis culs pumpiers recrutai han per part gia giu liug e vegnan ad haver liug el decuors digl onn da menaschi vegnent. Arisguard al clima che semida ed al prighel da barschaments d'uual che s'augmenta considerablamein, ein quellas investiziuns comunablas da gronda impurtanza. Era la vischnaunca Lumnezia posseda bia uual da schurmetg e da protecziun, quel vala ei da proteger cun tutta forza.

Niev auto d'emprema intervenziun en accziun

Suenter l'arrivada dil vehichel d'emprema intervenziun a Lumbrein havein mess egl onn da menaschi 2025 gronda peisa sin la perfecziun el manischar e luvrar cul vehichel sut relaziuns da squetsch ed aschi realistic sco pusseivel. Vinavon drova ei ina stretga collaboraziun cun ils pumpiers e maschinists involvai. L'investiziun en quei vehichel ei secumprovada e semuossa sco sligaziun optimala per la secziun Vrin/Lumbrein cun lur fracziuns spatitschadas. Vinavon bia plascher cun quei vehichel e sin in carrar stedi segir.

Persunal

Cunquei che nus astgein beneventar dad onn tier onn adina puspei novizs pumpiers sereducescha il diember a moda naturala. Aschia fa ina regularisaziun extraordinaria negin basegn. Nies corp, cun siu territori da survetsch fetg spatitschau e vast, drova in diember da pumpiers che po curclar las incumbensas permanentas en mintga vischinadi. Sin fundament da nies diember actual ei quella situaziun confortabla. Ei pretenda denton ina stedia survegionza dallas annadas futuras ed ina mobilitad nunlimitada duei esser garantida. Per las secziuns lateralas vala ei da tener il diember da pumpiers cun augmentar il cader.

Scolaziun

Cul menaschi da pumpiers 2025 havein nus saviu seperfectuar en nossas habilitads enteifer las secziuns Suraua, Lumnezia e Vrin/Lumbrein. Vinavon essan nus sescolai sil nivel da spindraments en situaziuns extraordinarias e sut relaziuns nocturnas.

Sven Casanova e Roland Solèr han frequentau il cuors da meinagruppa a Tusaun. Nus havein beneventau els cordialmein en lur nova funcziun e grad da survetsch. Il corp da pumpiers Lumnezia selegra da cumpletar il cader. Nus giavischein ad els bia plascher en quella nova sfida.

Ils ulteriurs meinagruppas han frequentau il di da perfecziun a Castrisch ed il officiers la sera da perfecziun a Vella. Quels cuors han liug el ravugl da corps da pumpiers vischinonts.

Entras quels inscunters vegn era la collaboraziun intercommunala rinforzada.

Surdada dil commando

Suenter ina roscha onns sco vice-cumandant ed ils davos 5 onns sco cumandant dil corp da pumpiers Lumnezia ed avon medemamein sco cumandant dil corp da pumpiers Lumnezia dado, haiel saviu surdar il commando la fin digl onn 2025 alla garda pli giuvna. Quei ellas persunas da Franco Caminada sco cumandant e Thomy Sgier sco vice-cumandant cugl entir cader e la milissa dil corp da pumpiers Lumnezia. Grazia a quella occupaziun persunala eis ei reussiu da surdar senza interrupziun igl entir menaschi. Ils davos onns havein nus dau gronda peisa da trer suenter novs e giuvens pumpiers pil cader. Oz savein aschia raccoltar las arbagias.

Jeu bandunel il corp da pumpiers e l'incumbensa da cumandant cun in egl larmont ed in egl rient. Las experientschas fatgas, ils bials muments communabels, las liungas seras en cumpignia, las uras en survetsch, la cordialitad e la confidanza retschevida, las bunas amicezias ch'jeu hai saviu far; tut quei vegn a restar a mi en la megliera regurdientscha. Engraziel da cor a tuts persuerter.

Per in fetg bien prosperir dil corp da pumpiers Lumnezia era el futur giavischel bia plascher e buna satisfacziun.

*Rino Caviezel,
cumandant da pumpiers*

FINANZAS

Resultats quen communal 2025

Il quen da gudogn e sperdita 2025 siara cun in surpli da recav da CHF 1'508'335.34. Ils cuosts totals muntan a CHF 17'488'773.83 ed il recav total a CHF 18'997'109.17. Las amortisaziuns muntan a CHF 700'503.00. Tenor MAC2 ein amortisaziuns supplementaras buca admissiblas pli per investiziuns novas. Las amortisaziuns ordinarias succedan tenor ina tabella ch'il cantun dat avon. Cumparegliau cugl onn precedent ein las amortisaziuns s'augmentadas per rodond CHF 250'000.00. Il motiv pigl augment ein las novas investiziuns che vegnan amortisadas naven digl onn 2025. La differenza tier il preventiv communal 2025 ei oravontut la recumandaziun digl Uffeci da vischnauncas dil cantun Grischun en connex culla cudischaziun dallas taxas da colligiazion. Quellas vegnan tenor MAC2 passivadas directamein tier las investiziuns las pli veglias. La vischnaunca Lumnezia ha aschia saviu amortisar dabia investiziuns vid igl aquaduct communal e la canalisaziun/serenera directamein sur las taxas da colligiazion.

Il quen d'investiziun 2025 siara cun expensas totalas da CHF 3'391'452.24 ed entradas totalas da CHF 2'504'138.20. Las entradas ein d'attribuir per gronda part a contribuziuns federalas e cantunalas. Ultra da quei ein taxas da colligiazion vid igl aquaduct communal e la serenera da rodond CHF 565'000.00 vegnidas incassadas. Las taxas da colligiazion ein restadas ualti tuttina sco igl onn 2024.

Las investiziuns principalas digl onn 2025 ein la sanaziun dalla pegna el center communal a Degen, las adattaziuns dil contuorn dalla Casa d'Angel a Lumbrein, il plaz da sport Bual a Vella, il Pumptrack a Cuschnaus cun adattaziun digl areal da scola, il passapei e las adattaziuns dalla via cantunala a Lumbrein, las lavurs da cuvrida dalla via Dado Vitg a Degen sco era dalla via Mulin a Vella, l'avertura dil quartier Resgia a Vattiz, la colligiazion d'aua Degen – Vignogn, la planisaziun dalla colligiazion dallas sereneras Vella e Degen, sanaziun dil provediment d'aua Lumbrein-vitg, il stan da mulscher e las purschidas dall'Alp Sezner a Vignogn, l'emprema etappa dallas vias da meglieraziun Degen/Vattiz, la via da meglieraziun Vanescha a Vrin, la sanaziun dalla via d'uual Ritta a Tersnaus e la sanaziun dalla via d'uual Sutscheins – Butschaniz a Camuns, l'avertura forestala Surcasti – Surin, las adattaziuns dil contuorn ed igl engrondiment dil baghetg a Davos Munts, Degen, sco era la sanaziun dalla Sentupada Lumnezia a Vignogn.

Risguardond il surpli da recav, senza las amortisaziuns sco era las finanziaziuns specialas (reservas), seresulta in cashflow da CHF 2'156'514.40. Il surpli da finanziaziun, cun risguardar il surpli d'expensas tier investiziuns, munta a CHF 1'269'200.36. Il surpli da finanziaziun munta che las investiziuns nettas han saviu vegnir finanziadas mo cul cashflow. Il quen communal 2025 siara enviers il preventiv communal 2025 cun in meglier resultat. Il surpli d'entradas ei per gronda part d'attribuir allas entradas da taglias. Las contribuziuns dall'ulivaziun da finanzas ein s'augmentadas per rodond CHF 150'000.00 enviers igl onn precedent. Medemamein han differentas contribuziuns da vischnauncas da padrinadi e menau ad in surpli d'entradas. Differents projects ein vegni stuschai, aschia che las amortisaziuns han buca saviu vegnir risguardadas pigl onn 2025. Il manteniment da pliras vias sco era dallas immobilias ha buca dapertut saviu vegnir exequiu sco preventivau, quei che ha era menau al resultat final.

Dapli detagls tier las differenzas pli grondas ein d'anflar ellas divergenzas dil preventiv communal 2025 enviers il quen communal 2025.

*Daniel Solèr, president communal
e schef dil departament administraziun, segirtad publica,
sanadad, segirtad sociala, finanzas e taglias*

Introducziun dalla direcziun da scola

Dapi igl uost 2025 vai jeu surpriu il pensum sco menader dalla scola Lumnezia. Duront ils emprems meins en quella funcziun, vai jeu fatg biaras enconuschientschas, custeivlas experienzas e survegni in'egliada intensiva ella veta multifara da nossa scola. Jeu sun fetg cuntents ed engrazieivels dad esser part dalla scola Lumnezia e d'astgar formar ensemen cun tuts cumpigliai il svilup da nossa scola.

El mintgagi vegn jeu adina puspei confruntaus cun ina gronda aviartadad ed ina tenuta positiva enviers la scola. Cuzun l'engrazieivladad ch'jeu sentel da scolaras e scholars sco era da geniturs commuenta mei fetg. Quels resuns muossan l'impurtonza d'ina scola che porscha buca mo savida, mobein vegn rencurschida sco liug fidau per emprender e sentupar.

Jeu schazegiel fetg la collaboraziun cul team engaschau dallas persunas d'instrucziun. Il collegi demuossa ina gronda professionalitad, prontadad da s'engaschar e da collaborar. Quella tenuta ei ina basa centrala per la qualitat da nossa lavur pedagogica.

Era il Cussegl da scola accumpogna il svilup dalla scola cun grond engaschi ed in dialog preziou e constructiv. Quella collaboraziun fidada possibilitescha d'anflar comunablamain soluziuns e da sligiar temas impurtants.

La scola Lumnezia ei ina scola cun spért da cominonza. Quel semuossa per part ella convivenza d'il mintgagi sco era duront las numeruras activitats e projects ch'enriheschan igl onn da scola. Il rapport annual present dat in'egliada el svilup multifar e sils eveniments digl onn vargau.

A tuts che contribueschan ina part al reussir d'il mintgagi da nossa scola – a scolaras e scholars, geniturs, team da persunas d'instrucziun, cussegl da scola sco era alla vischnaunca – engraziel jeu cordialmein.

Organisaziun e svilup dalla scola

Igl onn da scola 2025/2026 cumpeggia la Scola Lumnezia:

- 117 scolaras e scholars (26 scoletta, 71 primara, 20 superiura)
- 11 classas
- 24 persunas d'instrucziun
- 6 collaboraturs ell'assistenza, survigilonza ni funcziuns specialas

El collegi ha ei dau las suandontas midadas da persunal:

- Entradas: Flurina Collenberg, Irina Degonda, Gloria Rechsteiner, Thomas Wäspe
- Pensiunament: Armin Caduff, Maria Caduff
- Extradadas: Katia Mazzone, Petra Rothmund

La collaboraziun enteifer il team resta constructiva ed orientada allas finamiras.

Accents pedagogics e svilup dalla scola

La scola Lumnezia lavura cuntinuadamein vid il svilup da sia qualitat pedagogica. Igl onn da rapport ein cunzun ils suandonts temas stai centrals:

Promoziun individuala

La promoziun da scolaras e scholars cun differentas premissas d'emprender resta ina part centrala da nossa lavur. Entras mesiras da promoziun beindrizzadas e la collaboraziun cun persunal dil fatg ei in sustegn schi optimal sco pusseivel garantius.

Medias digitalas ell'instrucziun

Ils mieds da lavur digitalas ein vegni sviluppai, nus vein examinau ed approfondau els en differentes secturs dall'instrucziun. Aschia vein nus extendiu nossa purschida d'emprender digitala cun duas ulteriuras applicaziuns: «Evolpo» ei ina plattaforma d'emprender sustenida da IA, che cumplementescha l'instrucziun regulara ed ei orientada cumpleinamein al plan

d'instrucziun 21. «Brian» ei ina plattaforma d'emprender per scolas e scolas aultas premiada (Didacta Startup des Jahres 2025) che sebase sin IA e ch'endrezza munds d'emprender adaptivs.

Activitats da scola ed occurrenzas

Igl onn 2025 ei vegnius enrihius da differentas occurrenzas e projects che completeschan il mintgagi da scola e rinforzan il spért da cuminonza.

Denter las activitats impurtontas s'audan:

- Gis da sport sco p. ex. scola da skis, gi d'unviern primara, cuors da prevenziun da lavinas, gi da primavera, gi da sport e savida, gi da sport d'atun
- Camps da classa, viadis da scola ed excursiuns
- Occurrenza publicas sco p.ex. festival da la chanzun rumantscha, il bazar d'advent

Quels eveniments porschan custeivlas caschuns d'emprender ordeifer il temps d'instrucziun regular e gidan fetg da rinforzar la communitad da scola.

Collaboraziun cun geniturs e vischnaunca

Ina collaboraziun confidonta culs geniturs rinforza il success da scolaras e scholars en scola. Discuors da verificaziun regulars, seras da geniturs e contacts informals promovon il scomi denter scola e famiglia.

Era la collaboraziun cun cussegl da scola e vischnaunca ei stada constructiva e pragmatica duront igl onn da rapport.

Infrastructura e resursas

Per saver garantir cundiziuns d'emprender actualas, ha ei dau igl onn vargau differentas pintgas adattaziuns e cumpras el sector infrastruttura. Cheutier s'audan denter auter:

- Niev mobiliar en scoletta
- Endrizzar in'ulteriura stanza d'instrucziun a Cuschnaus
- Adattaziuns dall'infrastructura digitala
- Pintgas lavurs da manteniment ni migliurament vid ils stabiliments da scola, sco p. ex. migliurament dil plantschiu dalla halla Vella, lineatura nova dallas tablas da preit.

Perspectiva

Era il proxim onn vegn la scola Lumnezia a cuntinuar da sviluppar sia lavur pedagogica. Accents planisai ein denter auter:

- Process da sviluppar la scola cun instradar il model C sil scalem superiur
- Approfundaziun dil svilup dall'instrucziun
- Promoziun d'in clima da scola positiv

La scola Lumnezia vegn era egl avegnir a far tut il pusseivel per saver portscher a scolaras e scholars in ambient d'emprender nizeivel.

Thomas Wäspe
meinascola Lumnezia

Solaras e scolaras sil niev pumptrack a Cuschnaus

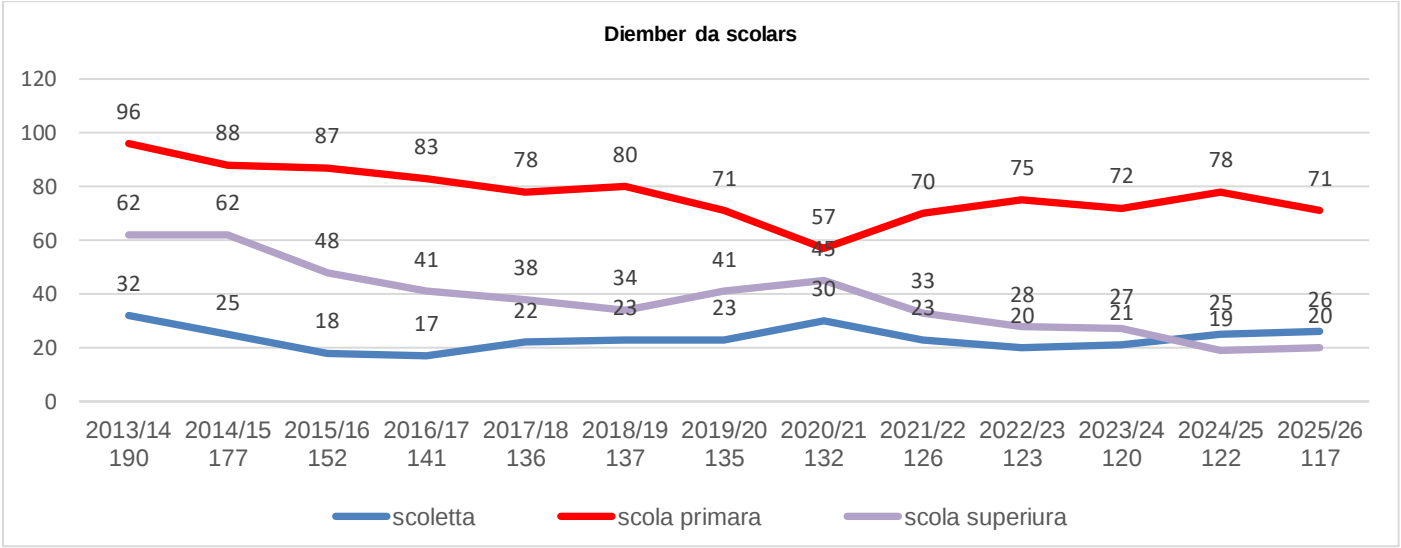
Basar d'advent 2025

Lavurs egl uaul

II scalem superior a Berna

Trer suga

Gi da sport

Fundaziun da cultura Lumnezia

Las convegnas da prestaziuns cun nos partenaris principals, la Vischnaunca Lumnezia, il cantun Grischun e la Linsi Foundation ein vegnidas renovadas. Las midadas administrativas ch'ei vegnidas instradadas igl onn avon ein vegnidas messas entuorn el 2025 cun success.

Nos projects, las duas exposiziuns en Casa d'Angel, la Residenza Lumnezia el Benefeci, igl Archiv cultural Lumnezia ed il Café Romontsch Lumnezia cuntinueschan plein anim egl onn niev. Il tema annual ei stau "La canzun romontscha", en cumbinaziun cul Festival dalla Chanzun Rumantscha che ha giu liug el 2025 a Vella. Tut nos projects han risguardau quei tema.

Cussegl da fundaziun

Il cussegl ei seradunau igl onn 2025 a tschun sesidas. El ha deliberau las fatschentas currentas, approbau il rapport annual ed il rendachen, accompignau las exposiziuns e staus presents al Marcau Daniev lumnezian ad Uors.

El ha plinavon discutau intensivamein ina nova visiun ed deliebrau ina nova strategia per ils onns 2025-2028.

Nossa visiun secloma: "Nus colligiein e dein identificaziun ed orientaziun cun ina cultura viva e dinamica, aviarta e cunscenta." Igl intent dalla Fundaziun da cultura ei da tgirar e promover la cultura lumneziana e la schientscha per las valurs dalla vallada.

Nossas activitads sebasan sin las treis petgas: mantener, sviluppar vinavon ed intermediar. Nus fagein quei culs suandonts instruments: programar, reflectar, contextualisar e presentar.

Quei fa la FCL culs suandonts projects: cun realisar exposiziuns cun program accompignont ella Casa d'Angel, cun menar igl Archiv cultural ad Uors, cun la participaziun d'artistas ed artists internaziunals al project Residenza el Benefeci a Rumeni, cul Café Romontsch e cun ediziuns davart la vallada. Damai che las activitads dalla FCL ein carschidas marcantamein ils davos onns caschuna la finanziaziun dil menaschi e dils projects adina dapli fastedis. Ton pli engrazievels essan nus alla vischnaunca Lumnezia, alla promoziun da cultura dil cantun Grischun, alla Fundaziun Linsi sco era a numerus ulteriurs donaturs e sponsurs per lur generus sustegn. Il cussegl da fundaziun engrazia plinavon resentidamein a tut las personas che s'engaschan cun grond anim per la cultura da nossa val.

Exposiziuns Casa d'Angel

Il 2025 havein nus realisau l'emprema exposiziun da primavera "Johann Clopath". L'exposiziun ei vegnida curatada intern e dueva cunzun schaffir identificaziun cul pievel indigen e presentar anovians nossa cultura, ferton che l'exposiziun gronda, sco entochen dacheu cun in:a curatur:a hospitont:a, duei cunzun reflectar e contextualisar nossa cultura ord perspectiva externa. Ils dus concepts han giu igl effect giavischau ed il model cun l'exposiziun da primavera vegn mantenius.

L'exposiziun gronda cul tetel "Resonanza", curatada da Reto Sommerau, ei stada in bien accompignament dil Festival dalla Chanzun romontscha. Per motivs organisatorics e finanzials havein nus deplorablamein stuii dessister digl entir program accompignont. Denton era senza quel ha l'exposiziun carmalau 1'143 visitad:ras. La presentaziun fetg tecnica ei stada in pass innovativ, che ha era muntau ina sfida el menteniment.

Il programm d'intermediaziun ei vegnius realisau cun grond success da nossa nova intermediatura Andrina Casutt e vegn pil futur aunc extendius. En summa han las exposiziuns giu bien success ed ein vegnidas pridas si fetg positiv dil public.

Residenza

Il project Residenza ei puspei vegnius reprius plein anim ella nova casa dil Benefeci a Rumein. La nova casa ha dau spazi a diesch artist:as ch'ei sesenti fetg bein duront in meins el liug sulegliv e spazius. Ils meinaprojects han accompignau las resident:as ed han organisau in viadi da retscherca all'entschatta dil project per dar impuls ed inspiraziun. Las vernissaschas dad uonn ein stadas dad aulta qualitat artistica ed ein vegnidas apprezzadas ton dalla populaziun sco dallas artistas e dils artists.

Archiv cultural Lumnezia

Igl Archiv cultural Lumnezia ha cuntinuau sia lavur cun la constanza usitada ed ha fatg progress da digitalisar e publicar ils cuntegns silla pagina d'internet. Nus havein astgau beneventar Marcus Cavegn sco conarchivar e vegnin aschia a saver cuntinuar cun nossa lavur d'archivaziun els proxims onns. Sco occurrenza ha igl Archiv cultural Lumnezia organisau in'exposiziun historica davart la cultura da cant e musica ella Lumnezia duront il Marcau Daniev 2025 ad Uors.

Café Romontsch Lumnezia

Il Café Romontsch Lumnezia ha cuntinuau sia lavur cun il discuors romontsch el center ed ein sentupai mintgamai il tierz gliendisdis dil meins ella Biblioteca Lumnezia a Vella. Plinavon eis ei vegniu organisau ina prelecziun ed in di da far paun en in fuorn historic a Surin. Las occurrenzas ein vegnidas visitadas cun grond plascher. Las participant:as da lieunga tudestga han priu part pli frequent ed ella media han mintgamai endisch personas partizipau als Cafés Romontschs. Duront las seras da troccas ein 17 personas stadas presentas. La collaboraziun cun la cuminonza da secund dimorants (IGZW) Lumnezia ei intensivada ed ei fa grond plascher ch'ils secundhabitants emprendan aschi animadamein nies lungatg.

*Daniel Blumenthal,
schef dil departament da cultura*

Archiv cultural Lumnezia

Cun l'entschatta 2025 hai jeu astgau surpender il departement traffic, ovras publicas, ambient ed il departement immobilias en nossa biala Val Lumnezia. Ina val cun 8 vischinadis e naturalmein era ina gronda surfatscha da 16'543 hectaras. Ina vischnaunca cun ca. 170 immobilias, seigi quei naven da scolas, alps, sereneras, magasins ni reservoirs d'aua e.a.v. La Lumnezia posseda vias da meglieraziun e da vischnaunca da ca. 300 km lunghezia. Per che nus vegnin da mantener tut quellas ovras, drovi naturalmein nos luvvers da vischnaunca. Seigi quei tiel provediment d'aua, sereneras, rumians, immobilias, cultivar las scarpas cun segar e mantener tut las vias. Era l'entira rumida da neiv da tuttas uras ei ina impurtanta incumbensa.

Igl ei buca adina pusseivel pil menaschi tecnic da saver esser adina e dapertut il medem mument. En ina vischnaunca aschi voluminusa sco la Lumnezia sa ei dar differentas lavurs che fussen da far il medem mument. Perquei supplichein nus da ver capientscha sche nos luvvers san bu adina intervegnir immediat. Igl onn 2025 hai jeu astgau esser responsabels pils suranumni luvvers. Jeu hai viu ch'igl ei buc sempel e pusseivel d'ademplier tut ils giavischs che vegnan dalla populaziun. Perquei lessel jeu haver engraziau a tut nos luvvers da vischnaunca per lur engaschi, per lur beinvuglientscha d'ademplier lur pensum aschi bein sco pusseivel. E naturalmein era a vus caras convischinas e cars convischins in engraziel fetg per vossa capientscha sch'ei va inaga bu gest aschi spert sco vus spereis. Nus essan aviarts sch'enzatgi vess gust da segidar cun mirar da vias e vals orsa ina ni l'autra gada far ora spigies ni gidar da schubergiar enzanua enzatgei. Vus astgeis en da quels cass bugen s'annunziar tier in dils meinagruppas. Nus essan aviarts per bunas ideas e nossa finamira ei d'adina vegnir megliers.

Per dar damogn a tut quellas lavurs ein oz 13 luvvers staziunai en Lumnezia cun in pensum da lavur da 50% tochen 100%.

11 persunas lavuran el team dalla la tecnica e dus el team turissem. Lu havein nus aunc duas persunas externas che miran dallas sereneras a Vrin e Suraua, en in pensum da ca. 20%.

Per ch'ei funcziuni bein en quels teams, havein nus eligi treis meinagruppas ed in meinaproject. Pils menaders da gruppa havein nus saviu tschentar in container da biro a Vella Silglinas, aschia ch'els san s'organisar fetg bein. Nos collaboraturs ein: Remo Arpagaus, menader team au, sereneras ed immobilias cun Remo Bühler, Ivo Casanova, Reto Casanova e Serafin Caviezel. Clau Bundi, menader team stradins cun Lucas Cajochen, Fridolin Caminada, Dumeni Carigiet, Fabio Crivelli, Nicole Dahmen, Seppli Derungs e Jose Emidio Pontes Machado. Ursin Bundi, menader dil team turissem cun Fernando Lemos. Gabriel Sgier ei il menader da projects. El ei responsabels per la planisaziun, schar offerir las lavurs e survigilar ils projects che vegnan realisai en vischnaunca. Ina ulteriura incumbensa ei era da mirar ch'ei vegni teniu en il process naven da procurar per las lubientschas, coordinar las lavurs sils piazzals cun tut ils pertuccai entochen serrar giu ils projects.

El sector dalla dismessa da rumians stuein nus adina puspei constatar, seigi quei tiels rumians da casa ni tiels rumians verds, che la disciplina da certs indigens e hosps ei buc adina buna ed ei vegn semplamein mess quei ch' ins drova buca pli enzanua avon, ni el moloc. Da l'autra vart datti il medem mument reproschas, ch'ei seigi in disuorden tier las deponias. Nos luvvers ston impunder fetg bia temps per far uorden cun da quei che stuess buc esser muort la cumadeivladad da certas persunas. Era ellas sereneras anfein nus adina puspei uorden che s'auda bu leu ed era quei caschuna naturalmein puspei dapli cuosts e temps da lavur. Quellas uras da lavur mauncan suenter per far autras lavurs che fussen pli necessarias e che stattan lu anavos.

Tier biars projects digl aquaduct e dalla canalisaziuns stuein nus adina quintar cun surprisas durant ils scvaments. Adina puspei vegnan alla glisch material ch'ei bli baul semplamein vegnius dismiss els foss e cuvretgs senza controlla. Quei dat lu naturalmein adina cuosts supplementars che negin ha saviu calcular ordavon e ch'engrevieschan il quen dil project.

Jeu lessel aunc dar ina cuorta informaziun, tgei ch'ei vegniu projectau e baghegiu ni remplazzau igl entir onn.

- La via da quartier a Vattiz Resgia, Via Fraissen Degen, Vias Cons e S.Giusep.
- Via atras il vitg da Lumbrein, secunda etappa sanaziun aua e canalisaziun
- Via sut Gassa Degen e Via Camuns, sanaziun aua e canalisaziun e drenascha Camuns.
- Rempar Clasal Vignogn, segirtad encunter auas grondas
- Sil Crest Vignogn, aua e canalisaziun.
- Manteniment access S. Gudegn Vignogn.
- S.Andriu sparter canalisaziun.
- Cumbel nova via da catram el vitg.
- Pliras rasadas da crappa a Vella, Degen, Cumbel sco era profilaziuns da diversas vias a Vella, Morissen, Cumbel e Lumbrein.
- Vegniu planisau in niev tschaler sutterran a Davos Munts sco magasin per l'ustria.
- Casa communal Vrin, project d'ina habitaziun.
- A Vignogn ha la vischnaunca saviu realisar e metter a disposiziun in local per la giuventetgna.
- L'illuminaziun publica a Morissen, Lumbrein, Vrin e Vignogn ei vegnida remplazzada successivamein.
- Tier ils scaldaments dil center communal Degen ed il scaldament dil center communal Vignogn ei vegniu installau ina nova pegna da pellets.
- In grond donn d'aua ell'ustria Davos Munts a Vattiz ha caschunau aults cuosts, ch'ei vegni surpri dalla segirada.

- Autras ruttadiras d'aua ein vegnidas reparadas durant la notg a Vrin, Vella, Lumbrein, Vignogn, Cumbel e Peiden. Tut lavurs che nos luvvers fan senza che negin vesa. Denton vegnan ellas adina liquidadas
- Ils santeris da Degen e Lumbrein ein vegni renovai e pigl onn proxim ei planisau da cumpletter ils santeris ad Uors, Tersnaus e Camuns cun fossas communablas.
- Divers manteniments vid fetg biaras immobilias dalla vischnaunca en tut ils vischinadis. Per exempel reparaturas da tetgs, canals, escha, plantschius, finiastras, tecnica, indrez sanitar e.a.v. Cheu vegn la lavur pils proxims onns aunc buc ad ir ora. A Tersnaus ei vegniu tschentau la damonda da saver far ord il local da pumpiers in pign local da sentupada per ils vischins dil vitg. Entras ina pintga meglur ei quei vegniu realisau
- En in studi per l'ARA Silginas ei vegniu luvrau ora la pusseivladad per metter ensemen las duas sereneras Vella e Degen. Quei project vegnin nus a presentar igl onn 2026 al pievel Lumnezian per approbar.
- Per saver exact co ed en tgei stan che nossas immobilias sesanflan essan nus lundervi d'anflar ina sligaziun per aschia survegnir la survesta da tut nossas immobilias. Actual savein nus aunc buca giudicar exact tgei grevezias che sedattan ord quellas immobilias cun reparaturas e manteniment ed investiziuns vegnentas. Cun quella basa d'informaziun eis ei suenter pusseivel da giudicar co utilisar tut las immobilias en vischnaunca.

*Erwin Capeder,
schef dil departament
traffic, ovras publicas, ambient
ed immobilias*

Uffeci da baghegiar

Bugen rapportel jeu davart las activitads digl uffeci da baghegiar e dalla planisaziun dil territori durant igl onn 2025. Per mei eis ei stau il tierz onn sco cau dil departament da baghegiar. Cun l'entschatta dalla nova perioda d'uffeci e la nova cumposiziun dalla suprastanza communalai hai jeu astgau surpender ultra dil departament da baghegiar era il departament da planisaziun dil territori. Igl onn 2025 ei staus signaus en omisduas spartas entras midadas impurtontas, l'introducziun da novs mieds da lavur digitalis e l'ulteriura elavuraziun da pendenzas existentas. La finamira da nossa lavur resta senza midadas: proceduras duein vegnir menadas atras conform alla lescha, a moda suandabla e transparenta. Medemamein impurtont ei in tractament fair ed egual da tuttas habitontas e da tuts habitonts.

Introducziun dad eBau

Ina midada essenziala igl onn 2025 ei stada l'introducziun dalla plattafuorma cantunala eBau. Cunquei ei vegniu scaffiu la basa per inoltrar, elavurar e brattar ora las damondas da baghegiar a moda digitala denter ils posts involvai. La midada al niev sistem ei stada cumbinata cun in cert sforz ton per ils collaboraturs digl uffeci da baghegiar sco era per planisadras, planisaders e patrunds da baghegiar. Andaments da lavur existents han stuiu vegnir controllai, adattai e per part reorganisai. El medem mument porscha eBau la pusseivladad da far pli surveseivlas las proceduras e da simplificar la collaboraziun denter ils petents, la vischnaunca ed ils posts specialisai cantunals. Documents san vegnir registrai a moda centrala ed il stan d'elavuraziun d'ina procedura ei pli capeivels pils posts participai. El decuors da quella midada ei era l'exposiziun publica dallas damondas da baghegiar sin canzlia communalai vegnida digitalisada. Ell'alzada sura dalla canzlia, nua ch'ils documents vegnevan exponi entochen ussa sin pupi, ei vegniu installau in grond monitor. Convischinas e convischins san leu clamar si e prender investa independentamein dallas damondas da baghegiar ch'ei actualamein exponidas publicamein. Tgi che drova sustegn da manischar il monitor sa s'annunziar al spurtegl dalla canzlia communalai. Aschia resta ei garantiu ch'ils documents ein era accessibels per persunas ch'ei aunc buca famigliarisadas cullas novas pusseivladads digitalas. In ulteriur levigament ei ch'ins sa prender investa dallas damondas da baghegiar exponidas publicamein sur la plattafuorma eBau independentamein dil liug. Persunas interessadas san aschia clamar giu ils documents da tut temps cumadeivlamein da casa ni sin via sur in tablet ni in telefonin. Cunquei ei buca mo la procedura per la lubientscha da baghegiar sezza vegnida digitalisada, mobein era igl access als documents exponi publicamein ei vegnius simplifitcaus essenzialamein.

Niev portal GIS dalla vischnaunca

Igl onn 2025 ei medemamein vegniu introduciu in niev sistem d'informaziun geografica, cuort GIS, per la vischnaunca. Quel ei vegnius baghegius si ensem cun nies geometer da persecuziun, la HMQ SA el liug da Glion, sin basa dalla plattafuorma Geoportal. Il niev portal GIS reunescha differentas informaziuns spazialas dalla vischnaunca sin ina basa digitala communalai. Cheutras san datas davart schischom, baghetgs, zonas d'utilisaziun, lingias ed ulteriurs temas communalis vegnir retratgas, presentadas ed elavuradas pli sempel. Il portal ei buca mo pigl uffeci da baghegiar d'impurtonza. El sa vegnir applicaus pass per pass era en ulteriurs secturs dall'administraziun communalai e dil survetsch tecnic. Aschia ei vegniu scaffiu in'impurtonta basa per in'administraziun

unificada e contemporana dallas geodatas dalla vischnaunca. Il medem mument ei il niev sistem vegnius nezegiaus per registrar digitalamein tut las proceduras da baghegiar aviatas enconuscentas e tut ils cass dalla polizia da baghegiar. Cunquei dispona igl uffeci da baghegiar per l'emprema gada d'ina survesta cumplexsiva e construida a moda unitara dallas pendenzas existentas. Quella registraziun ei stada cumbinata cun in sforz considerabel. Ella ei denton per la lavur futura da gronda impurtonza. Mo sch'ls cass aviatas ein enconuscents cumpleinamein e documentai a moda capeivla, san prioritads vegnir fixadas, ils proxims pass necessaris vegnir defini e las proceduras vegnir terminadas sistematicamein. La registraziun digitala possibilitescha plinavon evaluaziuns statisticas. Cheutras sa vegnir mussau meglier egl avegnir cons cass ch'ei ellas differentas fasas d'elavuraziun ed en tgei secturs ch'ei dat aunc in basegns d'agir.

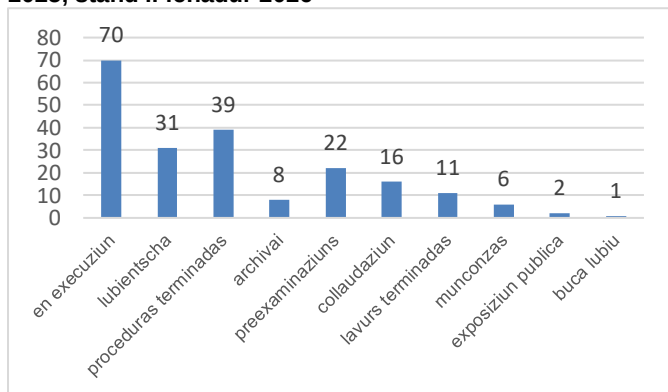
Collaudaziuns da baghegiar ed incumbensas dalla polizia da baghegiar

Sper l'elavuraziun da novas damondas da baghegiar s'audan era controllas da baghegiar, collaudaziuns da baghegiar e proceduras dalla polizia da baghegiar tier las incumbensas dalla vischnaunca. Gest tier cass pli vegls muncavan per part documents cumplets ni ch'ei era aunc da far controllas, mussaments e collaudaziuns finalas. Tals cass han el vargau buca adina saviu vegnir elavurai vinavon cun la consequenza necessaria ed ein s'accumulai sur plirs onns. Per sustener igl uffeci da baghegiar sin quei sector professunalamein e persunalamein ha la vischnaunca incaricau igl atun 2025 la HMQ SA cun incumbensas sil sector dallas collaudaziuns e dalla polizia da baghegiar. Entras quei sustegn supplementar han differentes cass aviatas saviu vegnir controllai, elavurai vinavon e per part serrai giu. La finamira ei da luvrar giu vinavon cun uorden las pendenzas existentas ed il medem mument da procurar ch'era novs projects da construcziun vegnien controllai e terminai ad uras. La responsabladad e la cumpetenza da decider restan vinavon tier ils organs cumpetents dalla vischnaunca. Las persunas dil fatg externas sustegnan igl uffeci da baghegiar cunzun tier sclariments tecnicos, controllas el liug e la documentaziun dils resultats.

Stan dallas damondas da baghegiar digl onn 2025

El sistem digital ein totalamein 206 cass cun ina numera da damonda da baghegiar digl onn 2025 registrai. La statistica che suonda muossa il stan d'elavuraziun actual da quels cass il mument digl export da datas dil fenadur 2026. Ella presenta pia buca il stan per la fin 2025, mobein muossa con lunsch che las proceduras aviatas respectivamein registradas igl onn 2025 ein s'avanzadas dafertontier.

Stan d'elavurasziun actaul dils 206 cass registrai igl onn 2025, stand il fenadur 2026

Dils 206 cass ein actualmeins 70 projects da baghegiar en executiun. Tier ulteriurs 31 cass ei la lubientscha da baghegiar gia avon maun, cun las lavurs da construcziun ei denton aunc buca vegniu entschiet. En 39 cass han las proceduras saviu vegnir terminadas e las brevs da finiziun corrispundentas han saviu vegnir tarmessas. Las actas ein denton aunc buca archivadas definitivamein. Ulteriurs otg cass ein gia serrai giu cumpleinamein ed archivai. Tier 22 cass setractavi da preexaminaziuns. Leutier han ils patruns da baghegiar inoltrau agl uffeci da baghegiar emprems documents da project e survegniu in emprem giudicament davart la habilitad da lubientscha da principi sco era davart las pretensiuns che ston vegnir observadas. Ina preexaminaziun remplazza buc ina damonda da baghegiar ordinaria, sa denton gidar da sclarir ad uras damondas impurtontas. Tier 16 projects da baghegiar ei la collaudaziun gia vegnida fatga. La communicaziun finala dalla procedura ei denton aunc pendenta. Tier ulteriurs endisch cass ein las lavurs da construcziun vegnidas annunziadas sco terminadas. La collaudaziun necessaria ha denton aunc buca saviu vegnir fatga. En sis cass ei vegniu constatau tier la collaudaziun munconzas ni puncts aviarts, perquei drova ei ina controlla posteriura. Duas damondas da baghegiar sesanflan aunc ell'investa publica. Ina damonda da baghegiar ha buca saviu vegnir lubida. La survesta muossa ch'ina gronda part dallas proceduras aviartas igl onn 2025 sesanflan vinavon ella fasa da construcziun ni da finiziun. El medem mument han gia numerus cass saviu vegnir serrai giu architectonicamein ni administrativamein. Entras la registraziun digitala completa eis ei ussa claramain veseivel en tgei stadi d'elavuraziun che las singulas proceduras sesanflan e tgei proxims pass ch'ein necessariis.

Planisaziun dil territori e revisiun dalla planisaziun locala

Cun l'entschatta dalla nova perioda d'uffeci igl onn 2025 hai jeu astgau surprendre sper il departament da baghegiar supplementarmain la responsabladad per la planisaziun dil territori. Igl onn ha entschiet cun l'exposiziun d'informaziun davart la revisiun currenta dalla planisaziun locala. Duront quell'ediziun ein rodund 100 resuns dalla populaziun entrai. Quels resuns ein silsuenter vegni examinai en numerus sesidas supplementaras ed elavurai successivamein entochen la stad. Il grond diember d'inoltraziuns ha mussau con impurtonta che la planisaziun locala ei per la populaziun e con differents ch'els interess e las spetgas enviers il svilup futur dalla vischnaunca ein. Tier la planisaziun locala ston ils basegns dalla populaziun, las pusseivladads da svilup dallas singulas fracziuns, las prescripziuns legalas sco era la protecziun dalla cuntrada, dil maletg dil liug e dils beins culturali vegnir accordadas ina cun l'autra. Quei pretenda ponderaziuns minuziusas ed ina clara communicaziun. Igl atun ha il cantun publicau las zonas da prighel surluvradas, las qualas ston medemamein vegnir integradas ella revisiun dalla planisaziun

locala. Cheutras ein seresultadas midadas considerablas. Grondas parts dalla populaziun sco era la supraponza communal ein stadas surstadas dalla dimensiun dallas novas zonas da prighel cotschnas e blauas. Quellas stattan cunzun en connex cun la bova taxada sco permanenta e pertuccan differents territoris enteifer la vischnaunca. Las novas basas han vastas consequenzas e fatschentan nus tochen oz. L'exposiziun ufficala da cooperaziun previda oriundamein tier la revisiun dalla planisaziun locala ha perquei buca saviu vegnir exequida sco planisau viers la fin digl onn 2025. L'exposiziun da cooperaziun ha stuiu vegnir spustada temporarmain anavos, per che la vischnaunca sappi s'occupar igl emprem pli profundamein cun las novas zonas da prighel, lur basas professionalas e las consequenzas pusseivlas per ils schischoms e territoris pertuccai. La finamira resta da menar vinavon la revisiun dalla planisaziun locala sin ina basa suandabla e fidada. El medem mument eis ei impurtont da prender serius ils quitaus dalla populaziun pertuccada e da sclarir cun quitaus las damondas aviartas ensemen cun ils posts cantunals cumpetents.

Fazit

Igl onn 2025 ei staus pigl uffeci da baghegiar e dalla planisaziun dil territori in onn da digitalisaziun, da svilup organisatoric e d'elaboraziun intensiva d'incumbensas existentas. Cun l'introducziun dad eBau, la digitalisaziun dall'exposiziun publica, il niev portal GIS e la registraziun digitala completa dils cass aviarts ein impurtontas basas per la lavur futura vegnidas scaffidas. Il sustegn entras la HMQ SA tier collaudaziuns da baghegiar ed incumbensas da polizia da baghegiar ha contribuui supplementarmain da purtar vinavon proceduras existentas e da descargar professionalamein igl uffeci da baghegiar. El sector dalla planisaziun dil territori han ils numerus resuns ord l'exposiziun d'informaziun saviu vegnir elavurai. Las novas zonas da prighel publicadas igl atun han denton scaffiu ina sfida supplementara e nunspitgadamein gronda. Quella sto vegnir sclarida cun quitaus avon che la revisiun dalla planisaziun locala sa ir ella proxima fasa publica. Talas midadas e proceduras pretensiusas drovan temps. Ins sto introducir novs systems, registrar datas, examinar las basas professionalas ed accordar ils differents interess in cun l'auter. Decisiv ei che nus havein daferton ina megliera survesta e savein prender a mauns las incumbensas aviartas a moda pli sistematica. Nossa finamira resta in svilup prospectiv dalla vischnaunca, il qual possibilitescha basegns individuals, respecta las basas legalas e risguarda el medem mument ils interess comunabels sco era las valurs culturalas e dalla cuntrada dalla Lumnezia. Jeu engraziels als collaboraturs digl uffeci da baghegiar, als commembers dalla cumissiun da baghegiar, a mias collegas ed a mes collegas ella supraponza communal, allas personas dil fatg externas sco era a tuts ulteriurs involvai per lur grond engaschi e la collaboraziun constructiva.

*Gian Caduff,
schef dil departament
per fatgs da baghegiar*

Fatgs d'agricultura

In unviern 24/25 ei staus cun pauca neiv, aschia ch'il 2025 entscheiva la primavera pli baul che usitau. Aschia vegnan era las damondas pli baul da far liber las vias sin ils cuolms. Cheu dapenda ei sco ils firaus crodan la primavera, aschia ha mintgin peda da far studis sur ils firai, tgei duei jeu pretender dalla vischnaunca?

La stad fa ei dabia aura variabla, aschia ch'il lignar prognosas da fenar ei empau cletg.

Per igl onn 2025 ein aunc 89 beins d'agricultura annunziai en nossa vischnunna, pia en media enzatgei dapli che 10 per vischinadi. Cumparegliau cugl onn 2017 eran ei aunc 102 menaschis. Cons menaschis agricols duess ei dar en nossa vischnaunca?

Diember d'animals

	vaccas da mulscher	vaccas mumma	nuorsas	cauras
■ 2018	790	800	1944	549
■ 2019	723	808	2053	532
■ 2020	751	776	1851	532
■ 2021	740	779	1902	585
■ 2022	746	793	2083	631
■ 2023	740	766	1933	666
■ 2024	762	760	1757	682
■ 2025	747	764	1794	689

Era igl onn 2025 ei il diember da vaccas da mulscher sco era vaccas mumma sur 700 vaccas. En cumparegliaziun 17 vaccas mummam dapli che vaccas da mulscher.

Nuorsas eis ei 37 dapli ch'igl onn avon, sco era 7 cauras dapli.

Co vesa il diember d'animals da nez ora en cumparegliaziun cantunala, cumparegliau cun las vischnauncas el cantun?

Rangaziun diember biestga bovina GR: Vaccas da mulscher
Lumnezia 747
Cuera 663
Tavau 607

Rangaziun diember biestga bovina GR: Vaccas mumma
Lumnezia 764
Glion 604
Stussavgia 583

Lupo

Triep Valgronda:

Il triep cul num Valgronda ei aunc avon maun, cun igl 01 da settember 2025 survegn il triep dus lufs pigns. Da quei vegn in luf pign annunziaus per la regulaziun 25/26. Cun ils 04 da december 2025 vegn la regulaziun dil luf pign dil triep Valgronda frenada. (argumentaziun: nova scumpartiziun dil triep "Rudelzuordnung").

La stad ei la senda Vrin – Val (Patnaul) stada serrada, denton vegn ei fatg ponderaziuns da saver untgir cun la senda atras la val Serenastga. Cheu vegn fatg ponderaziuns tgei ch'ei pusseivel?

Alps

Per las alps eis ei impurtont ch'il manteniment vegn fatgs mintga onn, cheu sedat ei las suandontas tematicas ch'ei per il mument actualas:

- Vinavon ein las disposiziuns per il schurmetg d'aua tema sin las alps, pricipalmein nua ch'ei ha infrastruttura da mulscher sedat ei cheu cuosts. Quei vegn era aunc ad esser ils proxims 2 onns ina gronda cumpart dil conto manteniment pastiras e baghetgs.
- Las tematicas principalas d'infrastructura ein: aua ed electricitad sin nossas alps.

Ramosa:

- Mesiras per il schurmetg d'aua tenor disposiziun cantunala (camon da pors)
- Nova panaglia a Ramosa
- Alp Cuolm/Dado: Niev cundrez fotovoltaic
- Staviala Vedra: Niev esch tegia e migliur plantschiu en combra
- Alpetta: Niev cundrez fotovoltaic
- Nuorsas: Engrondiment dil claus a Tgiern

Vias d'alp:

- Rugalau las vias tenor basegns
- La via denter Parvalsauns e Ramosa ha survegni in niev canaster da lenna, damai ch'il vegl era schmarschius

Ovras da meglieraziun:

Ensemen cun igl uffeci per agricultura e geoinformaziun «ALG» sco era igl uffeci federal per agricultura «BLW» pia cun contribuziuns havein nus saviu realisar uonn ina etappa, la via da Davos Munts, quei la cumpart: Uaul da Vattiz / Sum Crap. Ina surfatscha da catram liquid havein fatg sil tschancun da Dartg-Cultira (vischinadi Lumbrein) Rasada da crappa hai dau sin il tschancun Bargun-Alpetta (vischinadi Suraua).

Jeu engraziell a tuttas/tuts per lur engaschi/ capientscha per l'agricultura!

*Martin Sgier,
schef dil departament agricultura*

Uffeci forestal Lumnezia

Igl onn forestal 2025 ha entschiet cun lavurs da rumida ch'ei resultadas pervia d'utilisaziuns sfurzadas. A Camuns ein grondas cumparts uaul vegnidas derschidas entras lavinas, ultra da quai ha la massa neiv e las cundiziuns meteorologicas dalla primavera procurau per plantas sblundregiadas e derschas. Pervia da l'aura frestga ed adina puspei plievias ha ei dau ignivs da bau-scorsa. Per cura che la stad aulta ha entschiet ha ei buca dau pli ingnivs da baus-scorsa.

Lavin Val da Camuns

Cultivaziun uaul da protecziun

Igl onn 2025 havein nus fatg tagls da lenna els sunadonts uauls da schumetg «Zais» e «Bugneida» a Cumbel, «Uaul Quader» a Vella ed egl «Uaul d'Uors». Ils uauls da schumetg duein evitar curdadas da crappa e sbuadetschs. Sin 26 hectaras surfatscha forestala ein vegniu pinau 3'909 m³ lenna.

Cultivaziun ordaifer igl uaul da protecziun

Egl uaul «Bual» a Vrin, «Valemi» ed «Plaun dils Begls» a Cumbel havein nus fatg tagls per regiuvinaziuns. Ins ha saviu racoltar ina quantidad da lenna 2'840 m³.

Mesiras per promover la biodiversitad

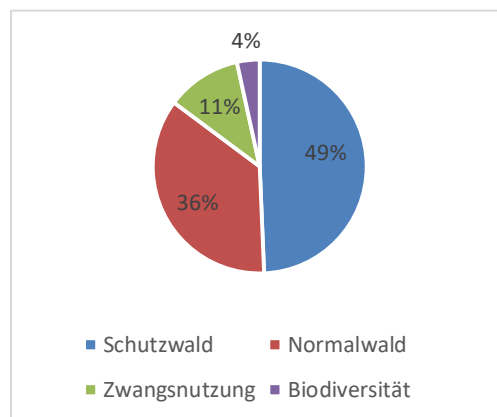
A la surfatscha da TWW «Lischeinas» a Cumbel ei vegniu mirau per dapli glich cun prender ora plantas ed allontanar gruppas da caglias e plantas. Ils fraissens ch'eran sin derschier per in era vegnir allontanai ord igl uaul da «Spinass», Vignogn per preparar la surfatscha per ina pasculaziun periodica. Sin il territori da «Gianastga» a Degen ei puspei vegniu pasculau cun las cauras da viandar.

Las cauras a Gianastga, Degen

Vendita da lenna

La lenna racoltada ei vegnida utilisada repetidamain per differentes intents d'utilisaziun. Circa in tierz ei vegnius utilisaus sco lenna da brisch. Il rest ei vegniu vendius tenor sia qualitat per differentes dievers. La gronda part dalla lenna utilisada ei vegnida producida l'onn 2025 digl uaul da protecziun (49% dalla quantidad da lenna). Ord igl uaul d'economia han ins saviu racoltar 36% dalla quantidad da lenna.

Prevenziun da donns digl uaul

Per survigilar il svilup da las populaziuns da baus-scorsa ein vegnidas montadas igl onn 2025 ultra dallas 5 traplas da baus-scorsa ch'eran gia avon maun, ulteriuras 5 traplas en il sid da la Lumnezia. Sco era igl onn precedent ein ils diemblers da baus-scorsa en las traplas en in rom surveaivel.

Trapala da baus scorsa Uaul Grond, Vella

Vias d'Uaul

Grazia al survetsch tecnic ein vegnidas mantegnidas cuntinuadamain vias d'ual e megliurau donns vid la cuvida sco era lavurs vida scarpas ein vegnidas fatgas. Ultra da quai han pudiu vegnir lantschads e terminads projects da reparaziun e projects singuls. La via d'ual «Seglias» naven da «Butschniz» ha saviu vegnir terminada, a Silgin ein vegnidas

continuadas las lavurs vida la via d'avertura «Uaul Zuord», ultra da quai han ins entschiet cun las lavurs da manteniment tier la via d'uaul «Ritta», Tersnaus.

Ulteriuras activitads digl uffeci forestal

Ultra da las lavurs regularas en il manaschi forestal hai dau numerusas occurrenz ch'ei vegnidas realisadas sut la direcziun ed en collaboraziun cugl uffeci forestal. In'occurrenza speziala, cunquai ch'igl ei vegniu organisau per l'emprima gada en questa fuorma, ei stau il gi da fenadur per selvaschina ed uaul. Organisaus da Surselva Turissem Lumnezia, dalla secziun da catschadurs Pèz Ault e digl uffeci forestal Lumnezia han persunas interessadas pudiu s'informar davart las funcziuns digl uaul, dils uauls indigens e davart las neofitas ch'ei avonmaun tier nus.

Post forestal dalla occurrenza Uaul/ Selvaschinas 2025

La tematica dallas neofitas ha occupau vinavon igl uffeci forestal e ha dumandau resursas persunalas dalla vischnaunca per cumbatter ellas. En differents territoris ein vegnidas prendidas mesiras cunter las plantas invasivas che pereincheschan la diversità da nossas pastiras e pradas, san donnegiar infrastruttura ed esser in prigel per la sanadad d'animal e carstgaun

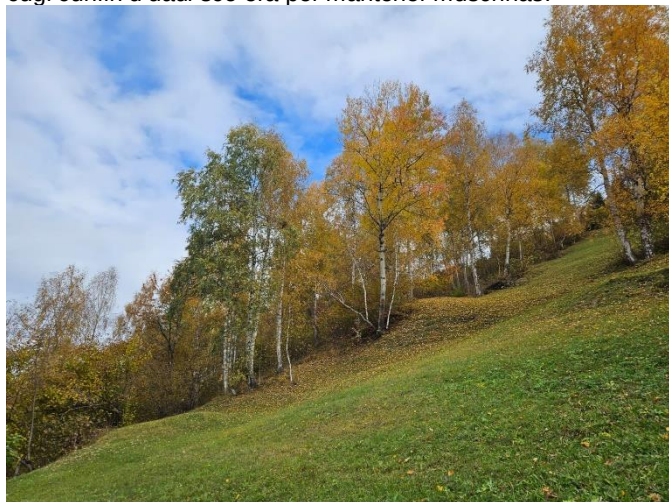
Cun agid d' acziuns voluntaras, scolaras e scolaras da Lumnezia e partenaris da la vischnaunca han saviu vegnir messas e protegidas varga 700 plantas. Las finamiras da la plantaziun eran fetg differentas e tonschan naven da far ina cultura da truschels da nadal, uauls mischedai e cumplettaziun da la regiuvinaziun naturala.

Plantar uaul a Pleif ensemen cun Surselva Turissem e partenaris

En igl uaul privat ei resultada ina quantad da lenna da 1'174 m³. A «Zais» Cumbel ei vegniu tgirau in uaul da protecziun sur la via cantunala.

Medemamain tucan las cussegliaziuns e las planisaziuns da mesiras da la qualitat dalla cuntrada en il camp d'incumbensas dil manaschi forestal. Cheu ei vegniu prestau lavurs en connex cugl cunfin d'uaul sco era per mantener muschnas.

Cunfin d'uaul avon il tagl da lenna cun l'intenziun da promover biodiversità.

Per il plan da menaschi ein vegnidas continuadas e terminadas las registraziuns en ils territoris forestals. Ils territoris ein vegni registrai e sunter ein las mesiras vegnidas fixadas, in biro d'inschigner forestal drova las datas per l'elavuraziun e per far la redacziun. Cun la finiziun dil plan da menaschi vegn quintau egl onn 2026.

Quen forestal

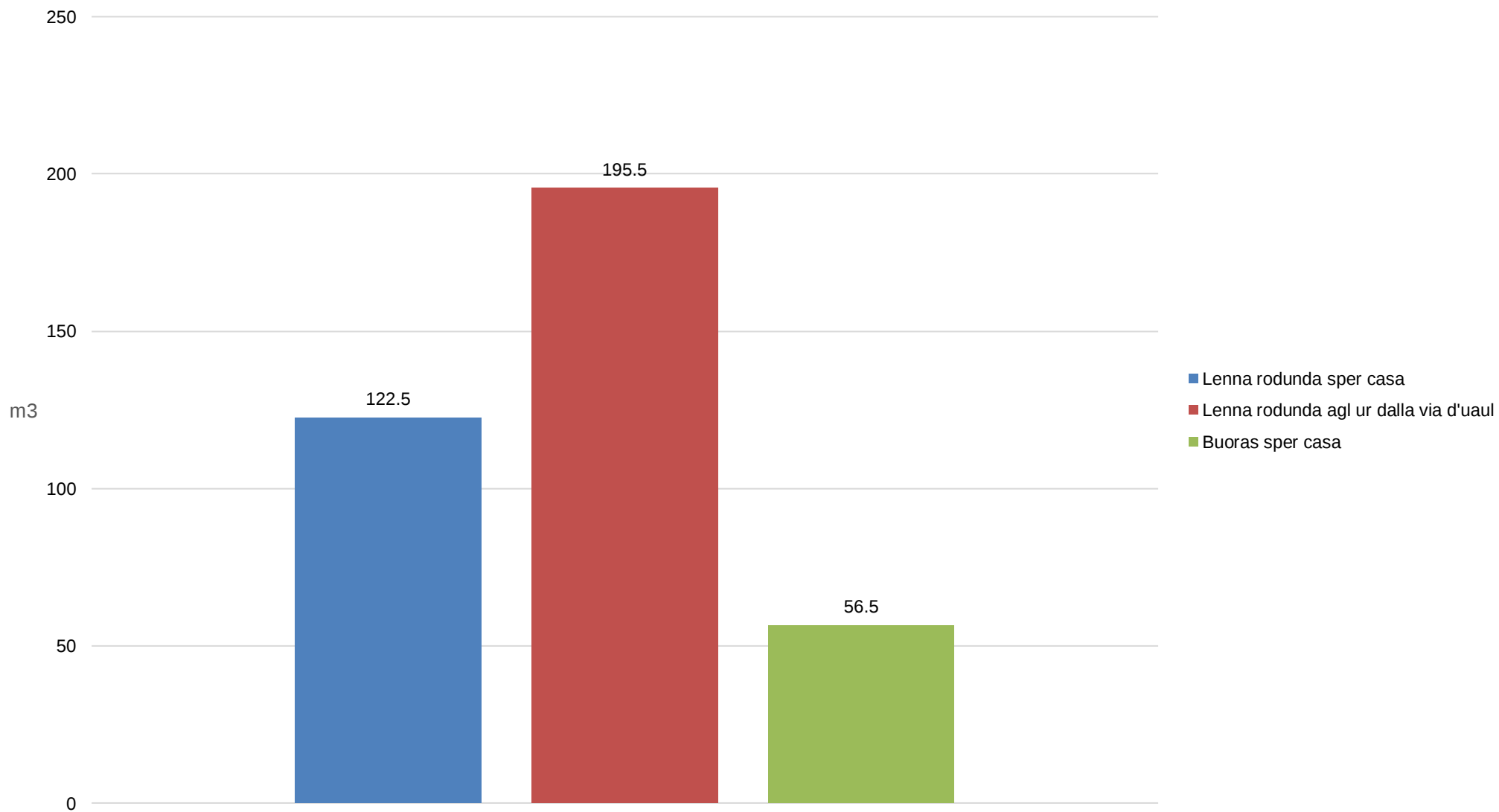
Il quen 2025 muossa – cumparegliau cun il preventiv – las suandantas divergenzas: Ils cuosts ein stai cun CHF 762'047.50 per CHF 218'962.50 sut il preventiv, il recav cun CHF 393'370.80 ina differenza da CHF – 44'629.20 viers il preventiv.

Dominik Möller, selvicultur

Morissen

Empustaziuns da lenna 2025

Departament turissem / svilup d'economia

	Expensas	Entradas
Survesta taxas turisticas		
Taxas da hosps		800'668.00
Taxas turisticas		185'140.50
Total incasso		985'808.50
Contribuziuns a Surselva Turissem SA		
Taxas turisticas	185'140.50	
Taxas da hosps *)	336'280.55	
Total a Surselva Turissem SA	521'421.05	
Rendaquen vischnaunca		
Cumpra e reparatura maschinas ed uaffens	22'389.05	
Divers manteniments e material da diever	9'500.00	
Tariffa nulla (bus gratuit durant igl unviern)	109'181.00	20'000.00
Bus da skis, bus turistic, bus alpin	60'053.65	2'270.00
Premias assicuranza da caussas	9'638.15	
Survetschs da tiarzs e honorars da cussegladers externs	22'259.95	
Cuosts da planisaziun per preprojects	0.00	
Runal affons pigns	4'000.00	
Loipas	7'383.35	7'750.10
Controllas da pista	0.00	
Plazza da glatsch	86'396.70	95.00
Sendas da bike e da viandar	177'403.70	350.00
Purschidas Davos Munts	71'501.45	22'473.35
Plaz da tennis	2'418.30	
Carta da hosps, events e projects proprietaris secundas habitaziuns	86'224.00	
Staziun cargar e-bikes	17'177.25	
Occurrenz (Marcau Daniev, fiasta 1. d'uost)	18'603.15	2'530.00
Fundaziun da cultura Lumnezia	55'000.00	
Webcams	7'963.55	
Banderolas da reclama Valgronda e Peiden Bogn	800.00	1'200.00
Cuosts da persunal luvriers communal	174'126.25	
Contribuziuns ad instituziuns e commemoradis	1'469.90	
Contribuziun Open Air Lumnezia	32'430.00	
Sponsoring	32'884.25	
Amortisaziuns ordinarias	51'969.00	
Tscheins da locaziun e cuosts accessoris		50'448.60
Total vischnaunca	1'060'772.65	107'117.05
Resumaziun	1'582'193.70	1'092'925.55
Surpli cuosts vischnaunca		489'268.15

*) Tenor la nova cunvegna da prestaziun denter la vischnaunca Lumnezia e Surselva Turissem SA (en vigur dapi igl 1. da schaner 2021) munta la contribuziun dallas taxas da hosps a 42% ord las entradas annualas dallas taxas da hosps. Ei vegn mintgamai quintau giu tenor las entradas effectivas.

Surselva Turissem

Sper il vast program da hosps (stad ed unviern) sco p.ex. viseta tier igl apicultur, ura da praulas per affons, observar selvaschinas, guides da miralcultura e differentas turas da viandar da stad e cun gianellas igl unviern, havein nus gia per la 19. avla gada organisau igl open air kino a Davos Munts.

Miez fenadur ha giu liug a Bual, Vella il di d'uaul e selvaschina che nus havein organisau ensemen cun la secziun da catschadurs Péz Ault ed igl uffeci forestal Lumnezia. Plinavon

essan nus stadas presentas a differentes events sco p.ex. igl Open Air Lumnezia, il Bike Marathon Lumnezia, la cuorsa da cuolm Staviala vedra e naturalmein al marcau Daniev Lumnezia, il qual nus organisein ensemen cun la vischnaunca Lumnezia.

A Lumbrein ei la senda tematica 'Al pei dil Péz Regina – Mythen, Sagen und Fakten rund um Lumbrein' cun 12 tablas tematicas ed in flyer vegnida realisada.

ENGRAZIAMENT

Per finir engraziein nus a vischinas e vischins pil sustegn e la confidanza che nus havein astgau guder el decuors digl onn vargau. In cordial engraziament admettein nus allas representantas ed als representants dils organs politics e dallas cumissiuns communalas per la buna collaboraziun en favur da nossa vischnaunca. En quei engraziament lein nus era includer las collaboraturas ed ils collaboraturs da noss'administraziun, las persunas d'instrucziun, ils selviculturs ed ils luvriers dil survetsch tecnic sco era las ulteriuras emploiadas ed ils ulteriurs emploiai da vischnaunca. Engraziar lein nus era a tut las uniuns che promovon cun lur activitads la cuminanza ed il spért cumineivel.

PROPOSTA

La suprastanza communal propona allas vischinas ed als vischins da prender enconuschientscha dil rapport annual e d'approbar il quen annual 2025.

Caplutta S. Carli, Morissen

SUPRASTONZA COMMUNALA

Solèr Daniel, president communal, Morissen
Blumenthal-Lombris Daniel, vicepresidente, Vella
Caduff Gian, Cumbel
Capeder Erwin, Lumbrein
Sgier Martin, Lumbrein

CUMISSIUN DA QUEN E GESTIUN

Collenberg Ciril, president, Lumbrein
Caduff Gionin, Vattiz
Soller Kurt, Vella

CUMISSIUN DA BAGHEGIAR

Caduff Gian, Cumbel
Casanova Gian Peider, Vella
Cavegn Alexa, Vella

CUMISSIUN PER FATGS DA CATASTROFAS (STAB DIRECTIV COMMUNAL)

Solèr Daniel, president, Morissen
Capeder Erwin, Lumbrein
Caviezel Rino, Vella

CUMISSIUN DA PUMPIERS

Caviezel Rino, cumandant, Vella
Caduff Marcel, Morissen
Solèr Daniel, Morissen

CUSSEGL DA SCOLA

Capaul Nina, co-presidenta, Lumbrein
Derungs Gian Reto, co-president, Vella
Blumenthal-Lombris Daniel, Vella
Caminada Remo, Vella
Derungs-Loretz Marianne, Surcasti

CUMISSIUN LAVUR DA GIUVENTETGNA ILANZ/GLION E LUMNEZIA

Hohl Michal Karin, presidenta, Castrisch
Blumenthal-Lombris Daniel, Vella
Bolli Stefan Maria, Mols
Collenberg Carla, Lumbrein
Derungs-Loretz Marianne, Surcasti
Meier Goll Bernhard, Sagogn

CUMISSIUN DA GIUVENTETGNA LUMNEZIA

Derungs-Loretz Marianne, presidenta, Surcasti
Blumenthal-Lombris Daniel, Vella
Blumenthal Giulio, Surcasti
Caduff Sarina, Cumbel
Collenberg Carla, Lumbrein
Weishaupt Chiara, Degen

ADMINISTRAZIUN COMMUNALA

Albin Sandra, Schluein (30%) (naven da 06-2025)
 Arpagaus Mattias, Glion (100%) (naven da 06-2025)
 Caviezel Silvana, canzlista, Vella (100%)
 Caduff Marcel, Morissen (20%) (tochen ils 04-2025)
 Caduff Rudolf, Cumbel (100%)
 Camenisch Anina, Glion (40%)
 Capaul Manuela, Degen (60%) (tochen ils 07-2025)
 Casanova Simona, Vignogn (emprendista)
 Collenberg Rita, Morissen (50%)
 Crivelli Selina, Degen (80%)
 Della Morte Patricia, Schluein (100%)
 Deplazes Celine, Glion (100%) (naven da 06-2025)
 Eichenberger Regula, Vella (70%)
 Giger-Alig Pia, Mustér (60%) (naven da 04-2025)
 Jemmi Marco, Sagogn (80%) (naven da 09-2025)
 Pelican Nicole, Vrin (30%)
 Solèr Chiara, Lumbrein (50%) (naven da 08-2025)
 Veraguth Ursula, Degen (80%) (tochen ils 03-2025)
 Wolf Daniel, Vella (100%)

SURVETSCH TECNIC

Team stradins

Bundi Clau, menader, Cumbel (100%)
 Cajochen Lucas, Degen (100%)
 Caminada Franco, Lumbrein (100%) (tochen ils 06-2025)
 Caminada Fridolin, Vrin (80%) (naven da 03-2025)
 Carigiet Dumèni, Morissen (100%)
 Crivelli Fabio, Degen (100%) (naven da 11-2025)
 Dahmen Nicole, Cumbel (naven da 06-2025)
 Derungs Seppli, Camuns (100%)
 Pontes Machado Jose Emidio (100%) (naven da 09-2025)
 Rüegg Johann, Vella (100%) (tochen ils 09-2025)

Team turissem

Bundi Ursin, menader, Morissen (100%)
 Lemos Fernando, Vella (40%)

Team aua, sereneras e tecnica

Arpagaus Remo, menader, Cumbel (80%)
 Bühler Remo, Vella (80) (naven da 04-2025)
 Casanova Reto, Surcasti (25%)
 Casanova Ivo, Vignogn (100%)
 Caviezel Serafin, Vrin (15%)

Team projects

Sgier Gabriel, menader, Cumbel (100%)

Pedels da scola

Lemos Fernando, Vella (60%)
 Lemos Sandra, Vella (80%)
 Taboada Jorge, Vignogn (100%)

Manischunzs bus turistic

Mölli Urban, Vella
 Heisch Remo, Cumbel
 Liesch Wally, Vella

Persunas da schubergiar

Albin Ignaz, Uors
 Albin-Mustafic Esija, Uors
 Collenberg Ladina, Lumbrein
 Cavegn Corina, Vella (tochen 04-2025)
 Derungs Elisabeth, Vignogn
 Fonseca Ines, Vattiz (100%)
 Fernandes Ana, Degen (20%) (naven da 03-2025)
 Wolf Olivia, Vella

UFFECI FORESTAL

Möller Dominik, menader, Morissen (100%)
 Lang Robert, selvicultur, Glion (100%)

SCOLAZIUN

Organisaziun da scola

Furer François, meinascola, Fläsch (100%) (tochen ils 07-2025)
 Wäspe Thomas, meinascola, Untervaz (100%) (naven da 08-2025)
 Derungs Jolanda, secretaria, Degen (50%)

Persunas d'instrucziun

Alig Irena, Vella (70%)
 Alig-Decurtins Rosvita, Vrin (50%)
 Arpagaus Nina, Luven (40%)
 Cabalzar Pierina, Cumbel (90%)
 Cadalbert Iris, Sevgein (35%)
 Caderas Rahel, Ladir (90%)
 Caduff Amin, Cumbel (40%) (tochen ils 07-2025)
 Caduff Maria, Cumbel (90%) (tochen ils 07-2025)
 Casanova Evelyn, Vrin, assistenta (30%)
 Collenberg Flurina, Morissen (95%) (naven da 08-2025)
 Degonda Irina, Mustér (100%) (naven da 08-2025)
 Derungs Irena, Vignogn (35%)
 Derungs Marina, Cumbel (40%)
 Gansner Luzia, Flond (60%)
 Halser Sonja, Glion (60%)
 Hermle Jan, Valendau (30%)
 Hirzel Severin, Falera (20%)
 Hosang Andriu, Breil (85%)
 Jakob Carmen, Uors (10%)
 Janka Livio, Trun (100%)
 Mazzone Katia, Malix (10%) (tochen ils 07-2025)
 Montalta Danica, Morissen (50%)
 Rothmund Petra, Trun (25%) (tochen ils 07-2025)
 Scherrer Judith, Schwarzenberg (3%) (tochen ils 07-2025)
 Schmid Natascha, Glion (100%)
 Spescha Bianca, Laax (85%)
 Tönz Patrizia, Sagogn (30%)
 Tuor Svenia, Glion (100%)
 Valderrama Gloria, Glion (85%) (naven da 08-2025)

BIBLIOTECA LUMNEZIA

Pensum tenor uras da lavur
Cavegn Petronella, menadra, Vella
Blumenthal Irena, Vella
Bundi Silvia, Morissen
Casanova Michelle, Vella
De Giorgi Barbara, Vella
Spescha Margreta, Vella

CANORTA LUMNEZIA

Gomes Couto Marianna, menadra, Cuera

Survigilanza canorta
Cadonau Jasmin, Flond (10%)
Hossli Lia Fadrina, Luven (7%)
Luzi Ursina, Vuorz (10%)
Solèr Fabiana, Vella (3%)
Wanzenried Therese, Luven (3%)

Morissen

Vischnaunca Lumnezia
Palis 32D
7144 Vella

Telefon 081 920 60 00

info@lumnezia.ch
www.lumnezia.ch